

გ ი ს კ ა რ ი

1860

ავვის ცთ. 8

წელიწადი მეოთხე.

როდებთ თსსულებათ:

- I. — მკირე მოძღურება. გაბრიელ ეპისკოპოსისა.
- II. — რობისონ კრუსო. თ. დ. სიმშივევისა
- III. — ლექსები ასლანდელის მწერლებისა.
- IV. — წიგნი მოწერილი თ. აღ. ორბელიანთას.
შესახებ მისის ქართულის უბნობისა. დ. ზაქარაძისა.
- V. — სიგეუა დიდსა პარასკევსა. გაბრიელ ეპისკოპოსისა.
- VI. — პირუცყვს მოშენება. იოსებ შამაყაშვილისა.
- VII. — სსუა ჭ სსუა ანბაფი. (ისილე
მეორე ეგერდსეფ). გ. ქართველისა.

რეილისს.

კერესელიძის ციმოგრაფიაში.

1394

ბაქრაძე

მცირე მოძღვრება

ღღეს ღიზის დეით ვარეჯელის სსენებისსა,
ოქმული მიწმინდის ეკკლესიასა შინა ვაბრელო
შმისკობოზისაგან.

«სსენება მართლითა ქებითურთ, სოლო
სსელი არა წმინდათა დაძარცვს. ივ. ი. შ.»

ესრეთ იცევს საღმრთო წერილი ღიზთა ჭ
წმინდათა კაცთათჳს, რომელნი ვიდრე აღსრულე-
ბამდე ქუშენიერისამათისა ცხოვრებისა არა სხანან
სოფელსა ამასა შინა, სოლო შემდეგ ვარდაცვა-
ლებისა მათისა მადლი ჭ სიწმინდე მათი აღმო-
ბრწყინდება თუთ საფლავისა მათისაგან ნიშთა ჭ
სასწაულებთა შინა ჭ მითა შეიქნება საუკუნოთ
ქებითურთ სსენება მათი. დღე ესე აწინდელი ცსა-
დათ ამტკიცებს ამას, ვინაჲდგან დღეს ჩუქს ყოთ

255 ასალი მწერლობა.

გელნი შეკრებულვართ ამ წმიდა ეკკლესიასა შინა,
რათა ქებითა ჭ სიკეთარულითა მოვისხსნათ ღირსი
მამა ჩუქსნი დავით ვარყეული.

იყო ღირსი ესე ერთი ათცამეტთა მამათაგან,
რომელნი მკექესსა საუკუნესა მოვიდნენ სირიით
ივერიასა შინა. არა უცნობელ არს ჩუქსნი ვოველ-
თათჳს, რომელ საქართველოთ ვინანათლა ქრის-
ტეს სჯულით მყოინე საუკუნეს წმინდამან ქან-
წულმან ნინამ, სოლო შემდგომ, სსკათა ჭ
სსკათა წინააღმდეგათა ვარემოებთა ჭ მტერთაგან
სარწმუნოება დასუსტდა ჭ შემცირდა ჩუქსნი მამუ-
ლსა შინა. ამისათჳს ვოვლად წმიდამან ღუთის-
მშობელმან, რომელი მარადის ზრუნავს საქრისტი-
ანთ ქქსენისათჳს ჭ უძეგეს ივერიასათჳს, ვინაჲდ-
გან ივერია არს ნაწილი მისი; ვინაღჳსა წმიდა
ღ ღმერთმქმანსილი მამა იოანე, რათა დაუცევოს
სირია ჭ წარვიდეს ივერიასა ჭ მუნ იღვაწოს მო-
წოდებითურთ თჳსით სჯულისა აღდგინებად ჭ
სალსათა განმტკიცებად. მოვიდა რა ივერიასა წმი-
და იოანე აღმოიჩნია ერთი ძალული მთა, ზედა-
შენად წოდებული, მუნთიგან იწყო შრომა ჭ
მოღვაწეობა სარწმუნოებისათჳს; სოლო მოწოდეთა
თჳსთა უბმანა, რათა განვიდეს მისგან ჭ თჳთოე-
ულმან მათმან აღმოიჩნიათ ერთი რომელიმე

შსარე ჭ იწყოს ქადაგება ქრისტესი ჭ აღდგინება
სარწმუნოებისა.

მაშინ ღირსი დაგითი გამოეოსოვა თვსს საყვარელსა
მოძღვრებასა ჭ წარვიდა ჩრდილოთს შსართ
მოწაფითურთ თვსით, ლუკიანით ჭ აღმოიჩინა ერთი
უდაბნო ადგილი, უდაბერი, მოკლებული ყოვე
ლითა სანუგეშო სასმართა ნივთთა; გარვიდა წოდებულ
გი, გამოჰკვეთა მუნ ერთი მცირე ქუბა
ჭ შეუდგა ლოცვასა, შხამასა ჭ სულიერსა მო-
ღვაწებასა. იყო საზრდელად მათა მცენარე ჭ
შსალი ვეღური, სოლო სამართად ღმერთი მოუ-
ვლისის მათ ირემსა, რომელი ზრდიდა მათ რში-
თა თვსითა. შემდეგ რადგენთამე წელთა განსდა
სმა კვილითა მოქალაქობისა ჭ სასწაულოთა მის-
თა ყოველთა მასობელთა სოფლებთა შინა; იწყ-
ეს მრავალთა მებნა მისი ჭ რა სასვიდნენ მიი-
ღებდნენ მისგან დიდსა სულიერსა ნუგეშსა; სო-
ლო შოენი მათგანი სრულიად დარჩებოდნენ
მისთანა ჭ აღღებდნენ კვილითა უღელსა მანა-
ზრებისასა.

ოდეს განმარტულდა რიცხვ მრავალთა მისთა
აღუშენა მათ რადგენიმე მონასტერი, დაუდგინა
წინამძღვრად მისდა ღირსი ჭ წმინდა მრავალ
თვსი დიდო, სოლო თვთ მან სანატრელმან და-

ვით ინება წარსულა იერუსალიმს, რათა თაყვანის-
ცეს წმიდათა ადგილთა, სადაცა ვიდოდენ ფერსნი,
უფლისა ღმრისა, მაცხოვრისა, ჩუწნისა, აღასრულა, რა,
დიდი ესე წადილი თვისი, მოიქცა, შენვე ღმრ-
სა და მარადის მოწაფეთა, თვისთა, მაგალითისა;
ხოლო რიცხვ მოწაფეთა, მისთა, შეიქნა, რადენი-
შე ათასი, ასრე რომ ვიდრე აქამოდე ეწოდებოდა,
ადგილთა, მათ სადაც სცხოვდებოდნენ ივინი, ბერთ-
უბანი.

ესრეთ იყო მოქალაქობა, ღმერთშემობილისა,
მამისა ჩუწნისა დაიდ გარეველისა, დიდი არს ღმრ-
სა სანატრელ სსენება ღმრსა მისი, ვინაა დეან არა-
ფუ მხოლოდ ყამსა ქუწყნად ცხოვრებისა თვისისა,
განამტკიცებდა ღმრსა ცხოვრებდა მრავალთა, არამედ
ვიდრე აქამოდე იქნება შემწე ღმრსა მადლისა მომ-
ნიტებელ ყოველთა მისდამი მიგრდომილთა.

გარნა, მანო ქრისტეანებო, ჩუწნ უმეცეს ყო-
ვლისა უნდა ვეცადოთ, რათა არა უნაყოფო იყოს
სულთა ჩუწნათვის ესე ვითარი სსენება ღმრისისა თაყვან-
ისა ყოველთა აქამდე მოქალაქე ქრისტეანეთა ღმრსა ვეკლავან.
მისდამო მსსენებელთა მორის მხოლოდისინი მიიღებენ,
სულთა სარგებლობასა, რომელნი სცდილობენ,
მოსსენებითა ამით განამტკიცონ, გულნი თვისნი,
სვეულსედ ღმრსა კეთილცხოვრებასუ ღმრსა ცხოვრება

წმიდისა, დავითისა, მიიღონ. ხსნეთ თვისისა ცხოვე-
 ვრებისა, ვინდაა რათა არა, ამით იყოს შენავსება,
 შრომა ესე შენი? — ეკადე რათა ცანდევნო სული-
 სა შენისაგან, რომელიმე ცუდი ჩვეულება ჰქონდა
 და წარწყმენდელი ჰქონდა ნაცვლად მისსა. შეიძინო
 რომელიმე შრომითა, ხანთაგანთაგან ღირსისა და
 ვითისა.

შრომითი ერთი ამოსული ჰქონდა კიდევაც ამოგა-
 დებს ქალაქითგან ამ წმიდა ეპიტაფიასა შინა,
 გარნა ცხად არს, რომე არა ყოველი ლოცვნა ჰქონდა
 მოხსენებისათვის, არამედ ზოგნი მხოლოდ თავის
 გამოხსენად ჰქონდად სანასაგად. მიგნებდეთ რა
 ზოგთა, აქ ამოსრულთა, რომელნი შრომითი არიან,
 ძუღასითა შესამოსლითა, უნებლით ვიდვიქრებთ,
 რომ იხინი მოსულან მხოლოდ თავის შესამოს-
 ლის გამოხსენად. აერეოვე ამ წმიდასა ეპიტაფი-
 ასა შინა მდგომარეთა შორის ზოგნი დუმილით ჰქონ-
 დენ კეთილკრძალულებით. ისმენდენ. წირვასა: ცხად
 არს, რომ იხინი ლოცვნათვის მოსულან აქ; სხუ-
 თა მთელი წირვა განატარეს სძა. მაღლა ლაპარაკ-
 ში ჰქონდა ერთი მეორის კატების ჰქონდა მანტილის შინ-
 ევაში: სხანსა რომ იმათ ლოცვა არა ემუღებოდა
 და, ოდეს აქ მოდიოდნენ.

ამისათვის, ძმანო ჩემნო საყვარელნო თანა,

გუამს რათა აღუკრძალოთ თავსა ჩვენსა ესე ვითა
 რი ცუდი ჩვეულება. სიძარღის სიევარული მა-
 იძულებს თქმად, რომ ჩუწნ ქართველთა არ ვი-
 ცით ებბღესიასა შინა გეროგანად დგომა ჭ-
 ლოცვა, ჭ ფრიად სარცებელ არს ჩუწნთვს, რომ
 ამამი ვამეგდეთ რუსებს, რომელნი დუმილით ჭ
 კრძალულებით მოისმენენ ყოველთვს წირვა ლო-
 ცვასა.... სოლო მაღლი უფლისა ჩუწნისა იესო
 ქრისტესი, ლოცვთა დმერთმემოსილისა მამისა
 დავიდ ვარეგელისა შეგვეწიოს ჭ გვაცხოვნოს
 ჩუწნ. ამინ—

ქ. ცფილისი.
 ჩუა წელსა.

რობიზონ კრუზო.

(განგრძელება)

V.

შეორეს დღეს რა მზე ამოვიდა, რობიზონს
ემინა, უცუკრათ იგონებდა რომ ფესვებ რალამუ
უღიჯინა. იმას ეგონა პირველათ რომ ესუძრება
მარბიონდა მაიმუნო; გაახილა თვალები ჭ ვერ-
ვინ დაინახა; რა კიდევ დაწვა დასამინებლათ, შე-
მოესმა სმა რასარუხისა ჭ ამასანაგეუყურათ რალა-
მაც უჩხელიცა ფესის გულზედ.

ესლაკი წამოსცა მარდათ... რა თვალი მოაგ-
ლო, მთელი ხსელი, ნასა რომ სამსე იყო თავგებით!

იმის გვერდით მთელი დასცა ღრღნიდნენ
საბანსა. ზოგნი სკამზედ, სკოლზედ შემსხდარა

ივენენ ჭ ათეგბდნენ დანარჩენს წუხანდელს შე-
ნსუელს გასძაძს. სუფველგან, საცკი შეიძლეს
ასგლა მიმძეარლიევენენ ჭ ათეალიერებდნენ სატე-
შელს ჭ სტამდნენ რაცკი შეიძლებოდა.

იმისი ქუდი სელანის ცეკვისაგან ვაკეიებულო,
ცეკვის ქისა თამბ.ქოსი, სის ქერქი რომელიც
იყო მიკრული სკამსედ დასაქმნებლათ, ხიბუხები,
ბიბლია ჭ აგრეთვე წამლის ხასაგრული რქა, ვა-
კეიებულო ვარეული თნის რქისაგან ხასეგარი შა-
ეცამათ. რიბიზონი. წამოსტა ლოგინიღამ ჭ
პირწყლსავე ფენის გადადგამსედ ვასტელიცა წუ-
ლი ერთათ. დანარჩენნი ვაცკდნენ წუწუნიით, ერთი
შეორეს ასსდებოდნენ ჭ ერთი შეორეს უსწრობდ-
ნენ კარებში.

დაელო კელი ნიხაბს ჭ დაუწყო სოცკა მარ-
ტსნივ ჭ მარეგნივ. რა უკვარდებოდა, უკრათ
დაინასა მარიძონდა სესედ მოკუნტულიეთ, ეცეთ-
ბოდა რომ მთელი ღამე არა სძინებოდა. რამწავ
დაინასა კაცი, მარიძონდა ვადმოსტა სიღამ ჭ
მოწინებით მიგიდა იმასთან, შიშით უყუყუბდა
თაგისს ოთასსა.

უდაბნოს ოთასში იყო დიდი არეულობა, თა-
გები დარბოდნენ იქ; ამისი ცეკვი ჭ რაც კი
რამ შეინასა, პარკები სელანის ქონით, სულ იყო

გამოსრული ზ დაკარბილებული.

საწყვლადებს მეკუნძულს დაჩხა ცოცხოდენა
წამალი, რომელიც თანა ჭქანდა, ზ ორი სრო-
ლა თაფის წამალი.

იმ თავებმა დაღუპეს რობიზონი ასე, რომ
სრულებით დაეღუპა ზ რა უნდა ექნა: რომელს
თავსაც მოასწრო, დასოცა ნიხით, ჯგახით, ქქულ-
ბით, ფეხით, ერთის სიცყვთ რითაც მოხვდა; მა-
რამონდაც დაუღაღადათ სოცდა. ერთს საათს უკან
თაკები კიდევ მოგროვდნენ ვარძემო უფრო
გაბედვით. მაშინ რობიზონი მიხვდა რომ, აღრე
არ უნდა დაეხოცა კუნძულის კაცები, რადგანც
მიხვდა რომ უფარვისათ არა არისრა განჩინილი ქქულ-
ყანახედ. მაგრა არც თუ სრულებით აღსოცა კუნ-
ძულზედ.

წვიმები შესწვდა; მძიმე სოცხებმაც გაიარა,
გაიარეს ნისლებმაც, რომლის გამოისობიანაც იყო
ძლიან შეწოხებული ზ მოწყენილი. თუქცა მსუ
აძრობდა მიწას, მაგრამ მაინც კიდევ ღიღხანს
დაჩხა სისველე. ბევრი იარა რობიზონმა სსუ: ზ
სსუ: ალაგებში, ეძებდა კიდევ კაცებსა; მაგრამ
ამათ. ერთსეულ რა მოდიოდა; თანა ჭქუნდა
მარამონდა; ცეცში; სადაცა არ შეიმღებდა: შეს-
ლა სინძარისგამო, შემოესმა ხმა; ფრიაღ ნახს

რომელიც ვერ არ გაგონას; იგი გასარებულო,
სახსარითა შედგა, კარგა დაუგდო უფრო ბეაღად
გაგონა ცნაილი.

წენარა გადასწია რა უხეობი ჭ დაუწყო სინ-
ფრა, ამ ღრის ცამოსტა გარეული კაცა ჭ თვა-
ლის მახსებდასე ავიდა მახლადელს სესხედ. სია-
მოვლებით დაუწყო მინჯვა რაბისონმა.

კაცა იყო მოდილი. რა დღეცა მსე ტრე-
ლი ბექს უბაწყისადა, მოიბრუნა რაბისონსა-
გნ თეთრი წარი, დიდის შაის უღვაშებით ჭ
შეძკრთალი შიშით უფურცდა კაცსა.

რაბისონმა რა ეს სხვა, გაგდო გელიდამ
თაღი, მოყნა სესა ჭ ავიდა მარათ. რა სხვა
მარიმანდას, რომ მიაწია ზირველს შტოებს,
გაჭევა უკან ჭ გასწრო. კაცამ რამწავ დაინას
ორი მტერი, რომელითც მიზდედეს, უფრო მალ-
ლა ავიდა, შიშუნი აჭევა წვერამდისინ. კაცა მო-
ბრუნდა უცრად დაფსაჭნა მარბთანდა, რომელიცა
მოშორდა მაშინეე ჭ თავი დასება.

მაყრამ რაბისონსკი არ ეშინადა; უფრო ამი-
სიუს, რომ უნდოდა ეს კაცა დაეჭირა ცოცხალი.
მას უნდოდა დაეყენებინა სხლის მცველად, სე-
დასედავით რომ არაფერი გაეფურცებინათ თავეებს.
სამჯერ წავლოთ გელი კაცს, მაგრამ სამჯერ

დაფსაგნს სან კელები ზ სსე. სესყა ჭქონდა. დიდი ბრძოლა; ბალობ დროს რობისონს მაყვიდა ფურიაუკებ სესე, ეყო კისურში ისე, რომ განაღამ არ დასინო. ესლა ეს იყო ძნელი, თუ როგორ უნდა ჩამოსულიყო სიღამ ზ ჩამოეგვანა კატა. ამის ბედსეღ წამოელო თან სანადირო პარკი, ერთის კელით დაიჭირა კატა ზ მოაკვლით კელი სეს, მეორის კელით სსნიდა პარკსა; იმ დროს ხაწყლობელმა კატამ მოიგროკა უკანასკნელი ღონე ზ გაუძვრა რა კელიდამ, ჩავარდა ძირს ზ დაეცა სის ძირს, სადაც იფდა მარიმონდა. რამწყეს დაინანა მარიმონდამ, შიძით გარდასეცა ზ გაიქცა. აგრეთვე კატამ იბოკა კარგი დრო ზ გაიქცა ფეგებისკენ, სადაც იმ წამს დაიბადა.

რობისონი სსქროდ დაეშო სიღამ, მერამ ველარა სსარა: ვერც კატა ზ ველარც მარიმონდა. რა უნდა ექნა სსეფარი სათი მეტი ფიქობდა, თუ რა ექნა. შეძგომ მიეიდა იმ ალოცხ, ბარო ველათ რომ შესეკა კატას, ამ დროს შესეკა იქ თავისი მაიმენი, რომელიც იფდა კლდესეღ ზ გადმოიფურებოდა ძირს.

რობისონი რა მიუახლოვდა, დაინანა რომ ღრმა ღვლოში წაწოლილ იყო კატა დალაული. სიბილიბსეგან, ვეგრდსედა ექმის კნუტი დაუს-

ტოდენ.

რამდენ დინასა კაცამ კაცი. ასლოს მაძინე
ვახერდა ჭ კნუცებმა გამცერებით დაუწესს უურუ-
ბა ერთმანერის.

რა ეს სასა, ასლა, რაბიზონს აღარ უნდოდა,
კაცა, ტოცსალი კნუცები აიფება. კელში ჭ წა-
ასსა შინ თან თაყის სოროსკენ, დედაგი იქვე
შოკლა.

შემდეგ როდენსამე სანსა, თაგვები აღარ სხნ-
დნენ, მაგრამ გელარფორით გელარ შეიძლებადა.
დაბრუნება იმ წანასდენისა რაც თაგვებმა წაუსდინეს.

ვაგიდა დიდი დრო, დარჩა ერთი სროლა წა-
შალი, არ იტოდა რა ექნა? უოგელი ღონე და-
კარგული ჭქონდა, რილით უნდა დაესოცა. თსები
ჭ რით უნდა დარჩენილ იყო. ფიქრობდა. გაათუ
იმისთანა დრო შემემთსეეს, რომ უწამლობით
სიტოცსლე მომესბოხო. რაღას აქნევა თოფსა.
ფუკი წამალი აღარა ჭქონდა.

ესლა უნდა დაგნებებინა თავი მონადირეობისა.
ფუს, უნდა ეცხოვრა სსუთ ევარათ, უნდა დეწყო
შიწის შემუშაგება ჭ ბირუცეუთ მომენება. ამ
აზრის აღსრულებაში მოეგანისათუს უნდა შეეკრიბა.
რამდენიმე თსა, რომელნიც მოემენებინა, მაგრამ
მხელი ეს იყო, როგორის კვლოვებით ჭ სერსით.

ეშაუნა.

მან გააკეთა დასატერი მანის მსგავსი, დადგა სსუა ჭ სსუა ადვილს, მაგრამ უსოველნი მიუ-
სვდნენ, ერთ კურაში დაიჭირა ერთი რაღაც უსოველი
ჭ ორი ინდოური. რასაკურთხედილი ქსე კარგი იყო
ჭ ჰეიძლებოდა მოეკლა მიშძალი, მაგრამ ინსე-
ზისა ვერა მოახერხარა. მაშინ მოაგონდა ერთი:

დაკრიფა მოგრძელო ბალასი, ჩაურია თოკი ჭ
თასები, რომლითაც მოიხერხა მაგარი თოკი,
გქნსი ანუ შვიდი საყები სიგრძე; გააკეთა რა ქა-
მანდი, დაიწყო სწავლა ჭ ვაგარეშიბა. სან ქუის
ჭ სან სეს ესროლა, ბოლოს დროს ესროლა მა-
რიმონდას, კელით მხელათ დაიჭერდა ხოლმე რა-
დგანც მარდათ იქცეოდა.

ამ სწავლის ვარეშიბების განმაგლობაში, შე-
შობილობა დიდი ადვილი, რომელიც უნდა ყოფილი-
ყო საქობლის დასამწყვდევათ. ერთს კუთხესთან
წამოაფარა ისეთ ხაირათ, რომ დაძვეარ იყო ჩრ-
დილი ჭ დაუფარა მზისაგან. რაცკი რამ გააკეთა
იყო კარგათ ჭ მსუქნიერათ. რა ენაულებოდა,
მოელი კუნძული ეკუთვნოდა მხოლოდ
იმას.

ფიქრობდა როდესაც თიკნები გამეზდებიან,
შეეჩვიებიან ხელს სმასათ, შეეჩვიებიან შინაურს

ცხოვრებას, მხოლოდ მაშინ გამოუშვებ შემოღობილს ადგილიდამ ვარდითა, ისეც მარიმონდას წედა მსგეველობითა.

რა ექნა სწავლობელს მეკუნძულეს ანუ ვსთქვით შეუღებლობს. რითი უნდა ვაგრძელოთ თავისი თავი, თუ არ ამისთანა ფიქრით?

როდესაც რობინსონმა ხანა რომ ქამანდს გარგათ უვდებს, წავიდა შუა კუნძულამდის, მაგრამ ვერაფერი მისვდა, რაკი სალამომ მოატყა დაბრუნდა დაღონებულის სხითა, დაფიქრებული ზ უიმედოთ.

მეორეს დღეს შეიძერა ორი პატრონი თიკანი, რომელთაც ვერ რქა არ ამოსეულოდათ.

მარიმონდამ დიდის კამოფილუბითა მიიღო ზ იმ სალამოსედეგ ჩაერივა დიდის სისარულოთ.

ერთ გვრანდ რობინსონსა ჰქვანდა თუქმის ერთი ფოგი თიკანი, რომელთაც დიდის სისარულოთ უყურებდა ან როგორ ვასტადნენ შემოღობილს ადგილში; ან როგორ ევამაშებოდნენ ერთმანერთს.

— ოჰ, საქეკა თავის თავთა ამაყთა; კაცს შეუძლიან უშველოს თავის თავს ბევრის ღონის შიებითა. შამემისევა უბედრება: წამალი სრულებით დამეღუნა? სტრადლინეს ეგონა რომ მე მოგვადე-

ბოდი როდესაც დამკნარებოდა უკანასკნელი თათვის წამალი. რათა მინდა მე თათვის წამალი მიმინ, როდესაც რომ ესლა უფრო მდიდარი ვარ; ესლა უფრო მეტი ღონისძიება მაქვს ცხოვრებისა. ესლა რაღა მაკლიათ? აქ თავისუფალი ვარ, არა მეკვს უფროსი, არც მეკვს მძანებელი. მარიმონდას უფრო მომაცლებია უფრო ვარა, მინამდინს უფროდი ამხანაყებსა. რაღა უნდა ვინატრო? მხოლოდ ეს არის რომ დამკრთამა შიმცეს სიმთელე.

რამდენსამე თათს შემდეგ, (ეს უნდა ვხატყათ რომ რობიზონი სთვლიდა დღეებს) მინდვრებსედი მოინდომა გადაესადა ასაღის წელიწადის დღესაწაული: რადგანც დგებოდა იანვარი, 1706 წელიწადი.

იმ დღეს მოინდომა სადილის ჭამა შემოღობილს ადგილს. ხეულებრივ მარიმონდა უფდა გვერდით, კაცებოც უკანდინ ვარძემო, თიკნებო დარბოზნენ ვარსა, ხანდისხან დადგებოზნენ უკანა ფესებსედი, რომ დასუნდნათ რა ვწყო სკოლსედი კალათაში, რომელიცა აესებელი იყო სსუა ჭსსუა საყოფით. ხან დაიწყოზნენ ბალასის გლეგას ჭ თამაშობას ვოთმანერაში, სადილს უკან ჭქონდა რობიზონს დიდი სიამოვნება. სადილს რაც

მორხა ვადაყარა მიწასედ. წყესვიგენს ჭ ვინ რას
მიასწრობდა მოიტაცებდენ ჭ ვაქცეოდენ.

რობიზონი წამოწოლილიყო თავის ცაცხედ,
სწევდა უკეთესს თამაქოს ჭ უუუურებდაროვორკ
თამაქობდენს ცხოველნი. რობიზონი იყო ძალიან
გასარბული, რომ უუუურებდა იმით თამაქობას;
მეონი თავის დღეში ისე გასარბული არ იყო,
როგორც ასლა. უოცას ხან შემდეგ უუცრად
წარბები შეკრა, ამისთვის რომ იმისი ფიქრი ვა-
დავიდა შლუასედ, რამდენსამე წაშს იუურებოდა
შლუსკენ მოუსვენებლად, მას უუან სისარულით
დაიუწრა, ვაქცა შლუს ბირსაკენ ჭ იქ დაწყო
ყურილი რაც ღონე ჭქანდა. ასლა ეს უნდა ვს-
თქნათ თუ რა იყო მიწეში?

რობიზონმა დაინახა ცისფერი სომალდი შორის,
შეგრამ სომალდამდისინ იყო რამდენიმე ათასი
ფერსტა: მამინ აილო დურბინდი ჭ დაუწყო ყუ-
რება, ჭ დაინახა. — რასაკურგელია ეს არის სო-
მალდი უთხრა თავის თავსა; ეს სომალდი არის
მასლობლივ კუნძულისა....

არა, აი მეორეცა, მესამეცა.... სუყველია სო-
მალდსედ ბაირადი მშეწნეურად ფრიალებენ, აღ-
მოსავლეთის ქარისაგან.... ეს სომალდია! ჭო, ეს

ესაღონია! იქნება... იქნება სტრადლინგი მოდის,
შეიჯგოს დაგრიბი თუ მოგვეტა? ის ჩემთვის ეს-
ლა შამოიგლის... ოს კეთილო, ნაჯიოსნო სტრად-
ლინგი!...

აი მოსტრიალდა სომალი თითქო წარ ჭ წარ
ტუნძულისაგენ, კიდევ ორველ მოსტრიალდა ასრე
რომ რობისონმა გააჩია კარვით, რომ ეს სო-
მალი იყო ს უზ კაცებისა დაიუზრა დავილენქ! მსუ-
ლია! ვინსვობა არის რომ მოდეს აქ, სად წაიდე?
სად დავიმლო? მაიბში? მე მოვასკოსებ დამალა
ვასა, მაგრამ მსული ეს არის, ისინი დამიქცევენ
სასოსა, დაატარიულებენ ჩემს შამოლადილსა, ჩემ
ბაღსა.....

ამ ფიქრებით კანკალეზდა, თითქო სვიება შე-
უდგო. ათვლიერებდა ყოველს მოძრაობას სო-
მალისასა, მაგრამ, შამოსტრიალდა სამეგრ კიდევ
სომალი ჭ ვასწია მოშორებით შლუაში.

რობისონს ცელები ხამოყძალა.

რა ტირია, ასლა ანბობდა რობისონი, ვსთქვით
რომ ვარყულნი არიან, ვანა მე შემიძლიან ესლა
რომ ვიყო იმათი მტერი?... დავიფყრო იმდენი
ვაყება არა შეჩუნდეთ, არა ავნონ რა საწყალს
დალუნულს კოლონიურსა. ისინი შეიქცვიან,
ვადამარხენენ როგორც ქრისტიანსა.... სომალი

რომ აქუსთ, გაუსდები შესომალდე, მაგრამ ახ გან-
მშორდენ, დაიურა განა მართლა მიღიანო?...

უნდა მაშინვე გაყინა დიდი უცესლო, მაგრამ
რითა? უცესლოა მოუვიდა ფიქრში, დაივლიდა
სეები, რომლითაც იყო შემოღობილი ჭ მოეკი-
დებინა უცესლო, იმითი ეცების გადაგრჩინა თავისი
თავი უხუდურებისაგან.

ამ დროს მოაგონდა რომ უწინდელს სისლის
უკან იყო უცევი, რომელშიაც არ შეიძლებოდა
გასვლა. ამაში იყო სმელი სეები გადამიული
ერთმანერთზედ სსუა ჭ სსუა ბლახებით. იქ გა-
დიტანა უცესლო, რომელზედაც საომამა საჭმელა-
სა ჭ დაურა გმელი შტოები, ფოთლები. უცეს-
ლო ცოც-ცოცათი მოედო ბოლოდამ თავამდი-
სინ, ისე რომ რაკი მსე ჩვიდა ანათებდა მთელს
კუნძულს, ალი ადიოდა თუთქმის ცამდინ. — რომ-
თისონი იდვა წყლის პირას, მთელი ღამე არ
მოურჩორებია თვალი ზღვსათვის. ეურს უგებდა
სომ არ არის ნაცნობი სმა რამ ზღვს მხრიდა-
მარ, სომ არ მოიხმოდა სმა სომალდითვან. ან
მერაგების სმა; მაგრამ ვერაფერი ვერ დაინახა
ზღუესზედ, ვერცარა გაიგონარა; ვარდა სმელი
სეების სმისა, რომელრიც, სქეპბოღენ ჭ ეჭქონდათ
ჭასაჭუსი.

შემდეგ ამისა მთელს კვრას იყო დაღონებული
 ღი დაფიქრებული; ძუაოდა მიდიოდა შუკს
 წიარს, უყურებდა კაცების თამაშობას და თაკნებო-
 სსს, მაგრამ ველარც ესენი ასარებდნენ.

მარიმონდამაც მოაწეინა; დაღონებული უყურებ-
 და სუევილაფერსა.

რობისონს თსის სორცი თვთქმის გამოვლით,
 შინჯამდა რომ ეჭამა თეესი, მაგრამ ძალიან
 ცოცხსა შევლოდნენ ღონის ვასამარეებლად და
 ნოეიერებას. შუკს კიბორჩხალუბის ჭამა მობე-
 შრდა; იმას უნდოდა სსუა სსჭმეული, ბოლოს
 ისეც აილო თავისი ქიანდი და წავიდა მთაწყდ
 თიკნებოსათვს. მარიმონდა გაჭეუა თან. რადეანც
 ქეიფსედ არ იყო, რობისონს უნდოდა მაიძენი
 შინ დაებრუნებინა და დაუყრა იმას. მაშინვე მაიძე-
 ნი შედგა, დაჟდა და უწყო ვუწება მწესარების
 ხსით, თიქთო უბედურებას რასმე გრძნობდა, ბო-
 ლოს გამობრუნდა მარიმონდა.

საღამოსედ რობისონი არ მოვიდა შინ, მარი-
 მონდა მთელი ღამე ელოდა, მწესარეთ ღრია-
 ლებდა.

დღეა დილა, დღამდა ის დღე, მს უგან
 გავიდა ღამე, სასლიკი სეო ცარიელი იყო. მა-
 რიმონდაც ცუეულით ემებდა მსლობლივ ადვი-

ლებში, სქებნიდა კვალს თავისს ზაცრონისას,
მაგრამ ამოდ....

IV.

იმ ადგილებში, რომელსაც დაარქვა რობიზონ-
მა სკრადლინიე, მიხედვდა თხასა დასაჯერათ, ამ
ღრის უცებ დაუსლოცა ფესი ჭ ჩაგარდა სვეში.

ბედი იმისი, რომ არ იყო ძალიან ღრმა, თუ-
შეა ძალიანი სკვიოდა ჭ რამდენიმე საათი იყო.
გულშემოყრილი, მაგრამ როდესაც მოვიდა ვრძ-
ნობასყედ, იგრძნო მარცხენა ფესში სრულებით და-
ღუნება, მარჯვენა კელის თითებს ძლივსღა სძრა-
ვდა, მივლს ცანსყედ ზეურს ადვილს ცუვაგი დას-
ხეჩქოდა. ის იწვა ზაცარა ადვილსყედა, რომლის
ქეჭმით იყო უფრო ღრმა სვეი.

სცდილობდა ადგომასა, მაგრამ თავბრუ დაე-
ხვა, თითქო დიდისნის აკათმყოფაო ჭ ისევე
დაწვა. რამდენსაც სცდილობდა ადგომასა, იმდენი
ღონე არ მოსდევდა ჭ იქცეოდა. ამ ყოფაში
გიაჩრე თვინქმის ყრთმა დღემ.

საღამოსყედ უფრო მოღონიერდა, წამოიწია,
ხურდა რომ კელი მოეჭიდნა რამდენსასყე ბაღა-
სისათვის ჭ ისე ამოცოცხებულიყო სემით, მაგრამ

ბალახები კვლავი შერჩებოდა ჭ ისევ ძირს დაეყუ-
მოდა. ამ მეკადინეობაში დაიღალა ჭ გამოვლია
ღონე, ამასობაში დაღამდა, იმ ღამეს ეძინა ცო-
ცათი, მაგრამ ვაი იმ ძილს! ცალკე კელი აწუ-
ხებდა ჭ ცალკე ფეხი.

საწყალობელი რობიზონი მისუსცდა, როგორც
ცკვილისაგამო, ისე მიმშლით, შაული დღე
აოფერი უჭამიარა, შირხედ დაედო სიკუდილის
ფერი, აქამდინ კიდე წამოიწედა ხოლმე, ესლა
ძლივსლა მექლო წამოფდომა.

ამ საშინელს მდგომარეობაში გაიარა სამმა
დღემ; დაუსჯებული ამოღ მეკადინეობისაგან,
რობიზონი იწვა უძრავათ, მხოლოდ ხან ჭ ხან
დიდის შეჭირვებით გადასდებდა ერთი ადგილიდამ
მეორესედ ხან კვლსა ჭ ხან ფეხსა, ხან უჯკვიარის
კვლით გაისწორებდა ბალახსა, რომელსედაც იწვა,
ღ^მ გადასწედა ქუჩხსა, რომელნიცა
აწუსებდნენ. — აქ იმხადებდა უკანასკელს ლოვინს;
ემხადებოდა სასიკვდილოდ.

აქ შოგონდა თავისი წარსული ცხოვრება,
ფიქრობდა საუკუნო ცხოვრების ვარაუდობასა, წარ-
მოუდგებოდნენ თავისნი მეგობარნი დედა ქუჩხისა,
ხან უნივერსიტეტი, რომელშიაც თვითონ სწავლო-
ბდა, ხან თავისი სხლი, საცა აცარებდა უკეთესს

დღეებს თავის სიკოცხლისს, სან დედა, რომელიც
 ისე უბოძა, როდესაც ეთხოვებოდა უკანასკნე-
 ლათ... ცდილობდა რომ უკუეყარა ფიქრი, ჭ
 ვედრებით ჩაუბარებინა თავისი თავი მისთვის, რომ
 ლისაც მინდობა ვერგინ შეიძლო. ამ ცანჯვს წამს
 ისმოდა მსიარულათ ჭ სისარულით ეალობა ფრინ-
 ვლებს: ამ მძეწნიერს სმასა უნასუსებდა მყორე
 ტმუნებარე სმა. უეცრად რალამაც გაიარა ჭერში
 ზედ ავადმყოფის თავს, ეს იყო ფრინველი, რომ-
 მელიც ეაფრინდა თავისს მეცობართან.

ბედნიერი არიან ფრინველნი: ფიქრობდა რომბი-
 ზონი, მუკი ვარ საქვალი, ოხერი, უნაცრობოვთ!...

კიდევ მოაგონდა სიკოცხლე, დალონდა ძალიან,
 მოაგონდა უკეთესი ჭ ბედნიერი დროება.

ამ დროს უეცრად შემოესმა წყნარი ბლავილი
 გარეულის თნასა, რომელიც შემდგარიყო სვეის
 თავსუდ, მიმით ჭ მერსნებით უყურებდა მის.
 შემდეგ ძირს ჩამოვიდა თითქო არაფრისა არ ემი-
 ნოდა ჭ შესხუჭოდა უიარალო კაცს, უფიქრულად
 დაუწყო ბალისს ელევა, რომელიც ამოსულიყო
 სვეის თავსუდ.

რობი სონმა ეამოა კელი ერთის ფრინველიზა კუნ-
 რომელიც იგდა მასლობლივ ბალისებსუდ, უნდო-
 და დაეჭირა, იფიქრა: აქ მე დავლევდი.

იმის სისხლსა ზე შეკრამდი იმას, იქნება იმისი სორ-
ცით მაძინგე...

მაგრამ იმ წამსვე ვაფრინდა, რამწავს კაცის
რსევა ნასა. რობიზონს დაესუტყნენ თვალები, დაე-
სმო ევლები ზე მსოლოდ ერთს თრ ლეძილა
იყო იმისი მდგომარეობა.

დაღამდა, ამოვარდა დიდი ქარი, შეიქნა ცლვა
ზე ტყეა, იმ ელვაში დაინახა რომ იმის წყვით
იღვა ერთი დიდი სე, რომელიც ისეთ ხაირათ გა-
დაღოდა ზე ვადმოდიოდა ქარისაგან, რომ ევონა
ესლა თვსე დამაწყებო. შემასევეას ვებრალები
შე, წარმოსთაქტა რობიზონმა; დაესენ ჩამოვარ-
დეს, თუ შტოები არ გამტყლოცენ, მაძინ ძალია
ან გამომადგება კიბედ, რომელსედაც ევების
აგმერე ზე ვადარხნილი ვიქმნეო!...

მაგრამ სე ვერა სწვტებოდა მარამდინ ზე უკა-
ნასკნელი იმედიც ვადაუწყდა. — მეოთხე დილას
ციებამ თაგი დახება. ისე აღარა გრძნობდა წყურ-
ვილს უწყლობით ზე უტყლობით, სრულებით
დასუსტდა, მაგრამ რალაცა იმედი მიეცა, ზე მთ-
შორდა ძილი, ასე ევონა ძილს მოჭყეება სიკუტა
დილით. უცებ შეძოქსმა შორიდგან სკოდაგი
ბლევილი, სან ერთს ადვილს, სან შეორიდგან, სან
ასლო ზე სან შორს, ამასეც თვალები, ვასილია

დაუვლო ყური, თავსედა რაღამაც დაუწყო ფიქრნი
 უკლებში; რბენისაკან, ღრიალის სმა მოდიოდა
 უფრო მალე მალე; თითქო ემაწული ტირისო,
 რობიზონს რაღაც მოაგონდა შეიჯეო რა სმა
 ტირილისა... წამოიწია ცოცხათი, მოიკრიფა, უკან
 ნასკნელი ღონე ზ დაიყურა. — ის მართლათ მათ
 რამონდა იყო! მამონდა ამ კნაკილსედა მოკვდა
 პატრონთან, სასტიკად დაეცა მიწასედა. — ის მართათ
 ლათმამონდა პატრონის სმასედა მოკვდა, ყრას წუთას
 იმისი წუწუნი ზ წუხილი შეიჯეალა სსარუთის
 სმად, რამდენიმე წამი სკოდა სეგის საყსედა
 ზ მას უკან დაეძო სეგში, ისეთის სისწრაფით,
 თითქო ნაცნობი ადვილი არისო, აგლებდა კვლს
 სის შტაყის, ბალასებს ზ ჩამოსკოდა. ჩამოვიდა
 თუ არა, იმ წამსედა პარ ზ პარ მიგარდა რობი-
 ზონსა, დაუწყო ლოკვა ლოყებზედა, შებღზედა
 ზ თვალებზედა ზ მასუკან სკოდა, დაწყო ეკ-
 რილი, შკვენა, თვალების სამსამი, ცდილობდა
 რომ რობიზონისათვის სმა ამოეღებინებინა. კეთილი
 მამონდა! ბეწ იმ დროს ჭქონდა სეგლი, კმ-
 ლები სისსლში მოსეგრილი, წამწამი დაშკებული,
 ეცეობოდა რომ დიდ სანს ექებნა.

რამამონდამ სსის სიუჯთლე ნსა რობიზონ-
 ისა, ფიცსლავე მიხედა რაც აკლდა, მსწრაფლ

როგორც ვრისეული აკურნობა სკიის თაგსედ, მათ
უცნადა სან სის ნაყოფს, სან შვეანე ღერწამს
აკსებულს ტვბლით წუჭსით.

ეს იყო დრო როდესაც ზეგულუბაზე სტამბენ
საუზსეს ჭ კიდევ იმათ ასაგზსეს ერთათ. რო-
ბისონს სრულებით იმედი მიეკა რაკი დინას თა-
გისი ამანაგი, ჭ მეტადე მამის, როდესაც ვამლა
ესლა მარიმონდა უმბუჭლიდა ამბსილას სეკიდეს.
მარიმონდას ანაშა ქამანდის მოტანა, რომელმაც
მწრათულად მოუტანა. შეარეს ღღეს მარიმონდას
მისცა ერთი წყერი ქამანდისა იმ აზრით, რომ
მიეკრა წუჭსით რომელსაძე სესუედ, მაგრამ მარი-
მონდა თოკის წყერთ როდესაც აღიბდა კლდე-
სუედ, დასტარდა ის კელი, რომელმაც ეჭიარა
ქამანდის წუჭსით, ვაუბო ჭ წაეიდა სუეთ. რამ-
დენი ამ სსით თაგდებოდა სექსე, ბოლოს დროს
მოისმარა უკანასკნელი ღონისძიება, მათა მარი-
მონდას წელსუედ თოკი ჭ გაეგო. სვეით იმ
აზრით, რომ გარს ეცრიოდნა როგორმე დასეგედ
ან ჟაგებს ჭ მამის გადაჩეზოდა. მაშენი მსტკ
მიათრეედა თან თოკსა ჭ ავიდა სუეთ ჭ დადგა:
არ იტოდა რა ექნა? ამაზედ მარიმონდა ანაშხამბ-
და თვალისა ჭ განკურნებისა უყურებდა იქიდა მ კა-
ტსა. რობისონს მასწყინდა რომაში ჟგომა ცა-
4:

შეიქმნა დაუფრო მაიმუნს ზე კელი დაუქნა.
მარიძონდა გაიქცა.

შექმნებელი უფრობდა თოკს, მ.წ.მ.და, მოხ-
წია თუარა მარიძონდა, თვალუბის სმსამით, გა-
მახნდა სვეს ზირას. კაცი უფრობდა, უღვრღე-
ბოდა, ის კიდევ მიღობდა, რაკი მოსწევდა მაშინ-
ვე გამოხსნდებოდა სოღიმე, მაიმუნს ევონა მეთა-
მაქებათ: მაშინ მოეფარა კლდეს იყურებოდა იქი-
დამ სასტილო სსით. რაბიზონი გამოვიდა მა-
თმინებისგან, აილა ზე ესროლა ბაჯარა ქუა; მარი-
ძონდამ აილა სმელი სსს ნაჯესი ზე ესროლა
რაბიზონს. მაშინ იმან ესროლა უფრო დიდი ქუა
ზე მოარჯყე, მაიმუნი გაიქცა ზე თოკი გაიჭიმა.
კაცმა ესროლა უკანდამ კიდევ რამდენიმე ქუჭბი:
ამ დროს თოკი უფრო გაიჭიმა; იფიქრა უთუ-
თთ მოქსეთათ?... დაევიდა ქმანდსა ფესებით,
მესლუბით, წენარ წენარა კლდეზედ ცოცვობოდა
შვეით ზე შვეით... მასწია ძალუამდისინ...

მოავლო სელი შვეით ქუას, ზე ავიდა, ამსახით
გადარსა... თვალი გარდავლო, რა თოკის მდგო-
მარყობა ნახა, რომ მაიმუნი რა ვსებებში შექმე-
რალიყო თოკი უფრო ვაჭიშულოყო, შედ
კეჭესოდა საწკლად ზე ლონე ვერ ეზაენა დახსნისა.
რაბიზონმა დახსნა რომ მარიძონდა ისეთ ნათ

რათ იყო შიკრული რომ ცუხუბა დსისხლეტული.
 ჭქონდა ზ. ვადმოლიდა ქუფი ზარბდენ, თვალეტი.
 კი დეშვიტა. რამწყ რობისონმა ვაუბო ელო-
 დამ ერსი წყერი ქმანდის, მამხეგე მარბმანდა
 მოეშო მაგრამ წყნარათ დოკიგულა იმის ელოთ
 შეწყსებული რობისონი მიუარდა მარბმანდას,
 მახსნა, ს, დამ, ათქანა ეული ზ. წაოკანა ხსელ-
 ში. ვსახედ კენსოდა ხაწყელი. შაბუნე, შლიგს
 ხუნსიყა. ფესხედ დეამა ველარ შექული ზ.
 შლიგს შახსწია ხადგომს.

ხსელი სრულეობით დანდა უარული, ხელ არე-
 ულ დარული, თხენი ვქვეულიყენენ ცუქში, აკრუ-
 თვე კაცები უტყულობის ვამოხობით, ქანს სრულ-
 ლეობით დექვივა ხსელი. რობისონი შედგა, იმის
 წინ ეყრა ახსრებული რეკვი რამ ვნადა, ვარდა
 ერთის კედელისა ზ. ნაგარა ბანისა.

მაგრამ არ ენღელთა ამისთანა უტყულობისა-
 თხს... თვის ქეჭმსაგების ვეგრდ სედ ვამართა
 ქეჭმსაგები მარბმანდასათხს, რიგორც თვისათხს,
 უყურებდა ავთომყოფს, ვანძორდებოდა ხოლმე
 მხოლოდ ცუქში ხსნარის მახსტანად. მაუცან-
 და ხოლმე რამდენსამე კონხს ხსეა ზ. ხსეა ბა-
 ლახეხსა რომ ამოჭრნივა თითონ რომელიც თი-
 დონ იამებოდა, ვადბრუნდებოდა ხოლმე დ. ჭქონა

შიდა კელსა სკეფელას რასაც მიუჯანდა; მაშინ
 რობისონი ფიქრობდა რომ უთუთ ის ბლასი.
 გერ მიბოვნი, რომელიც არის საჭიროვო, თუ-
 ცა თიარხაც აგაიმეაფი იყო ჭ სუსცი, მაგრამ
 დიდოდა უფრო შორს ჭ შორს რომ ეშოვს.
 კარგი სატკული. ეოველს სიღამ მოსწევეცდა მტო-
 ხა; ეოველს ჯეგებიღამ, ეოველის კლდიღამ, ეო-
 ვლის წელის კიდიღან, ეოველის ნაწიროდგან,
 მოჭკრეფდა მცენარესა, ნყოფს, ფოთლებსა ჭ მი-
 რებსა. რამწაკ დასასამდა მარიძანდა უარეს ფოთ-
 ლებსა, მაშინვე დაჭრამდა კელსა, გადაბრუნდე-
 ბოდა, დასუტამდა იგალებს; ჭ თუ იბოვნიდა სა-
 ამოს რასმეს მესეამდა ითვის მეგობარსა მადლო-
 ბის ხსით ჭ კიდევ გადაბრუნებოდა. მსოლოდ
 დაღვედა წელსა მაშინ, როდესაც რომ მიუჯან-
 და კაკლის სატკულს.

თუოქმის მიელი კურა რობისონი დიდოდა
 ამისთვის ჭ უდილობდა რომ მიერხინა, მაგრამ
 ხელ ამოად! მარიძანდა აღარ მორხა; ქამანდენ
 ძლიან წაუხდინა გული, ჭ ხან ჭ ხან ამოსდიო-
 იდა გულიღამ სისხლი.

ენა ხეში უბედურება ერთი ორად უნდა შეი-
 ქსესო. იგეოდა ცარდით რობისონი, ხეში დამს-
 ხნელი ხეშტანვე უნდა დაიღუპოსო?

მძულდა წარველათ როგორც გამოუსადეგო.
ცხოველი რომელსაც ერთს მთელ ქუჩებას სედ
უყვარდი ზე რომელიც ესლა უნდა მოკუტეს რა-
დვანც ეადამარინა. სიძლიერით სიკუდილისაგან
რომ მოძიო... იმ თარმოდგან, მე უძევარო გესრო-
დი ქუჩებსა!...

მარიმონდაე! ხეძო მეგობარო, ხეძო უყვარესო.
მეგობარო!... ზე უყურებდა გულის ცვივლით.
იმის დასუტულ თვალებს; იმის სასეს, რომელიც
თან გლმიტყებოდა, თან ზე თან სუსტდებოდა; სდე-
ბოდა ზე ბაღანი სტუვდებოდა.—

ერთხელ საღამოსვე რობიზონმა გასწა დიდ
საბანში ამისთვის რომ აცებდა ზე ძალიან კანკა-
ლებდა, თითონკი დაღალული ზე დაქანცული მი-
წვა ასლოდ ავათიყოფისა ცარიელ ალაგსვე, ამ
დროს რობიზონმა შესედა, რომ მარიმონდა სიძ-
მუდით ზე ნაზად უყურებს თითქო გამოეინთოგე-
ბოდა. რა ეს ნახა, წაშოფდა ზე წარბი უყურებდა
დაუწევია რობიზონმა.

ბოლოს მიიტანა თავი ავთ მეოფისა, ჩაიდო
კალთაში ზე ისე დაძინა, თუთონკი უფარავებდა.
რობიზონს აღარ შეძლო ადვილიდამ დამკრა,
რომ არ შეწყესებინა. რამდენიმე წუთის
შემდეგ თითონკე მიწვა ზე დაძინა, ამ სასით

შეორეს დღეს, გაიღუძა, როდესაც აღმოსავლმა
 მსემ განათა ქონი, მარბონდა იქა ისევ სისრე,
 როგორც დაწვია; მაგრამ კვლებიკი ვაცეიბოდა,
 ქავს, რომელიც ვადმოსულიყო პირიდგან, ცუ-
 ხებზედ, თვალეზიან ჭეუურებთან დასვეოდნენ
 ბუსები.

ეს იყო ლეში.

რობისონმა გულ მტკიენეულობითა დაიყრა ჭ
 წამოდგა.

რამდენსამე სანს უეურებდა შპრალის თვალეზით.
 მკუდარს, რომელიც ედგა წინ, შემდგომ სანა რომ
 სჯვოდა გულზედ სრემლი.

რასედა სჯიროდა ასე საშინლად საწყალი რობი-
 სონი?

შაიმუნი მოუკუდა.

VII.

სატყელი რობისონს სრულებით გამოელია,
 მაგრამ აღარა ფიქრობდა მწესარებისკამო სატყე-
 ლისათს; იმისი სსლი ჭ სრულიად ავეეულებდა
 მიიშალ მიიშალა, რომლისათსაც აღარა ფიქრობ-
 და ევეეუებინა; ბალი გვესო ქვბით, აღარც
 იმისთს ფიქრობდა, რომევექმინდა. მალიან დასუსტდა.

გამოეღია საღისა, რომ მიველო ცელი იმისთანა საქმისათჳს. უფიქრლად დადიოდა გუნსულზედ; სან ჩაისვამდა სვეძი, სან აიღებდა ქუას ზღაარცყამდა მეორეს სეს რაც ძალი ზღ ღონე ჭქანდა, სან ფესხა ჭსეყმდა ქუას ზღ გადაედებდა, არაფერს აღარა ფიქრობდა. ერთჯელ დადიოდა რა მესავრად მივიდა იმ ადგილას, სადღუ წაუკიდა შეშას ცვესლოი, მიისყეძ მოისყედა არაფერი არა იყოარა, შილოდ გამაგებური ნაცარი ნახა, ფესი ჭკრა ერთს ამაღლებულს ადგილს, მასუკან მეორეს, ზღ უეცრად ნაცრის ქეჭმ დაინახა დანარჩენი ქეჭმი კედლის ნაძენებისა, რომლისგანაც უნდა ყოფილიყო ადრე ამენებული ხასლი.

მაძინეე იფიქრა აქ უმუშავნია კაცის ცელსაო ზღ არა გელურსაო.

რა ქნითან ის საღსნი, რომელთაცა უცხოგრითა აქ? სად წაგიდნენ? ეს ვარეული კაცები ზღ თსები უთუოთ გამრავლებულან იმათ შემდგომ, რომელსაცა უცხოგრითა აქ ევრადინის საღსსა ზღ დაუქრით შინაური თსები ზღ კაცები; გადამწვარი ცვე ამას ნიშნავდა, რომ უწინ იქნებოდა უთუოთ ბალი საღსისა, მაშ... ვინ იყვნენ ის საღსნიო?

სულ ფიქრობდა ცხოვრებისათჳს, მეცადინებოდა

სასლის, ბაღისა და ყოვლის სტორიების გაკეთებას, ასეა რომ მარტო დარსამ ფიქრს თავი დაანება, სასიძება წარიკუჭნა, მაგრამ რაც სანადგოდ იმდენი უფრო მოუთმენულად, გაუსძლისად და მძიმეთ ეხუცნებოდა. რასაკვირველია რომ ასე არ იქნებოდა თუ ჭეულოდა ვინმე იხეიო, ვისთანაც შესძლებოდა გვერდ სისარული და სიამოვნება. არ უნდოდა იმას სმინ ქალაქში ეოფნა და ცსოგრება, მხოლოდ ერთი ამსანაეი, რომელიც მისუცმდა მასუსს იმის სმას, გაიეოფდა მწუსარებას და სისარულს...

ჭეეანდა მართალია მარიმონდა, რომელსაცა შეეძლო სან და სან გეერათ, თუძეც ესეც ცრეცა იყო; ის მხოლოდ სცსოგრება გარეშე სივოცსელით; გულიგი სსუას ფიქრობდა.

მაიმუნს არ შეეძლოეგრანო რაჭქონდა გაცს გულში თუძეცა ძალიან უეეარდა და თუძეცა გარე გრმნობა ჭქონდა.

ას! რაცდომი არ დაეჩი იმ სეეში, ესლა სულო გათაედებოდა ჩეში ტანგუო!... დაღენა თავი; ადგა ისრე მწუსნებული; მოუეედა რაღაც ფიქრი, გაიქცა თავის სასლოთან, სცაეცა კელი თოფსა... ეს უკანასკნელი სროლა, რომელიც ასე ძალიან ხხანაძეა; უნდა მოესმარებინა თავის თავსე, რომ

მელიცა გადაარჩენდა მარტოკაობისგან ჭ სოცოც-
სლისაგან!... გაიმძინეა იათფი, მერე ძაღლბ
ფესსე შეაყენა ხსმასი, მიიღო ლუჯა საფეოქელსედ
ჭ ათროლდა: რამდენი ხანი ფიქრობდა; სამეფერ
დადო შებლი ლუჯის ცუხს ჭ სამეურვე იხეც
აილუ. ბოლოს დროს მოიქონია ვანება, იგრძნობ
რომ საშინელება იქნებოდა, მიბრუნდა ჭ შუამო
გაისროლა.

იმ დროს თითქო მოძორდა ქუა მსრიდამ: მი-
გარდა ბიბლიას ჭ დაუწყო კითხვა.

რაკი მოხსენა ფიქრებიდგან, მაშინვე ცუბი-
ლათ დაიმინა. სიზმარძიაც ვსრუნებოდა სიკუდილო
ჭ სახქაროთ: მოიშორებდა სიზმარს.

ამ რიგათ გამოვლუმა ვრისველ, შეისედა სლუ-
საკენ ჭ დაინახა რომ რალაც მოსცურაედა, მაშინ-
ვე იცნა რომ იყო დიდი სლუს ვეელი, რიშელ-
სედ ბეგრველ მიშით ლანარაკობდნენ მესომალ-
დენი.

ვანშორებაში სუეოველთუს ვსრუნება რამე მეუ-
დაბნაეხს.

შეშინებული ვაიქცა ჭ დაიძალა ვამოქუბოჭ
კლდეში; მას შეშინდა; მეორე დღეს სლუს ვეე-
ლის მაგიერათ იბოგნა ნაპირსედ მუხნარე ვრათ
საკურველის სიეძისა!

რაცე ამ კუნძულსე ფრინველები ჭ უსო-
გელსა იქნენ ყოველსი სქამდნენ მუყნარესა ამს.
მუყნარე ესე ცამსფა რომისონმა ჭ სსა, რომ
ცემრევი ჭ ცქელი იყო.

რომისონმა დასჭრა ნაწილებათ ესე მუყნარე
შინსა ჭ იმთა მოამსადა სსრლო.

ერისელ, რა მაგია ამ მუყნარის მოსაკრეთათ
სსა, რომ ეღდა ერთი ლოლი ამ მუყ-
ნარეთ შუა, ეს შუიღვა ქლიან მაგრა დცმული
იყო ჭ დიუჭდილო, იმსთან გღვე იყო
მაგრა შარათი, ისანიურის სოტეუქსითა დაწყრდი.

რომისონმა უაჯათ იჯოდა ისანიური ენა,
ბერი სოტეუქა მწლადლა გაარყოდა; მაგრამ მუ-
ყადანეთით ვაივა.

«მე ვარ სანკონსა... (სოტეუს ზოლო ალო
ორხედა) მლიეს ვადკრხი სოკუდილისაგან შემ-
დგომ სლუს აღელუქსისა. ხუქსს სოძალდს ერ-
ქუა ჭერხანდ კარეს. არი მული ხემა... ჭ
სულ ქიანება დაიღუმა; მე უაღუამ ვამომავდო
ნანარსე სანძორსითს კუნძულსე მსლოზლოვ
ხილის ნანართან. მე შარტოკა ვარ, მლიესლა
შემძლიან უსოგრება... დმერთ ჭ ხალსნო...
შემძრელო...»

დანარჩენის სოცევეშის ძირს აღარ შეიძლე-
ბოღ ვარხუა. —

თავი VIII.

იმ დროს რობისონს შაგიონდი კუნძული იმ,
რომელიცა დანსა შირის ოსიდეც იმ დროს,
როდესაც შაგიონდი შაიშინდას.

ის, უფრო კუნძულია სან-ამბროსიო; იცუადა,
უფრო იქ სესოკრეს, იქ ოტნეუა კაცი, რომე-
ლიც უფრო სცოდვია სემსედ; სწავლი შამა.
იმან დამკარვა ორი შუი, სულ თვისი ქანება
ღ იმედი თვისი ქმსენის ნსუსა, ესეი იმ კაცი
თხოულადს შემწეობას; რობისონი თითქო გ-
ტოცსლდა ასლის სიცოცხლით, როდესაც შეტ-
ეა, რომ სსეუა კაცი იმ შდომარობაშია.

ამ დროს შაგიონდი ფიქრო გეგეობნა
ნავი, მაგრამ დღეი სანი შაუხლებოდა, თუცა შე-
იძლებოდა კუნძულსედ იგენს იხანა სენი,
რომელისც შლიან კარგაი გამოდევბოდა. მაგ-
რამ შოლოს თუქა უკუქა ზ იმედიანა დ-
ფიციების გეგეობათ.

შობჭრა შაგიონი სეები ზ შააბია ქშინ
ადგილას წყლის შირის, როდესაც აღვლდებოდა

შპის დათვარებოდა ადგილი წყლასი ჭ შუეტანდა,
 წყალში. შეკრა თასშიათ, წსკლებითა ძაგროთ გრა-
 მანერთზედ გადაბა, მასუკან ამოაჩნია ისეთი სე, რომ-
 ლის ფესვებოც იზღებოდაცნ ღვდამიწაში, ეს იქსებოდა,
 ანა. მოხსკრა მუკოები დიდის გაჭირებით ჭ და-
 ზედეა შირს.

შუა ტყესეფ გადასლანჯა, აფრას ნაჭერო
 კიდეგა, — იალქნას მაგიერად გამოადგა
 თაგის ქეჭმსაგემა სელობას ტყავისაგან
 გაკეთებული.

მასუკან გააკეთა მოხსსმული ნიხაბი, რომ ყოვე-
 ლის ღონისძიებითა შესრულდებოდა ბრძოლა უბე-
 დურების დროს.

ყოველი ღონისძიება მოხსმარა რათა ვაემგე-
 რებისა თაგისი ტვიგი ჭ დაქწუო მოაძინებთ.
 ღლოდინი იმ დროს, როდესაც აღუღებოდა წყალი.
 ამისთანა ხანგრძლივ მუშაობაში იყო ძალიან
 მოაძინილი ჭ ბუდსიერი. როდესაც ძალიან დაა-
 დაღებოდა, მაშინვე წაუვიდოდა სოლომე იმ ალავს,
 სადაც მარამანდას საულოვი იყო. იქ დურბინით
 უეურებდა დიდ ხანს რომ ეცემა დაენახა სადმე
 კუქმული. ხან ჭ ხან ანბოდა თაგისთავს: მოიჯადე
 საწყალობელით, მეგობარო ხეშო, მოიძინე!
 ჩქარა, ჩქარა მე ვაგიყოფ მენტან შენს უბედუ-

ბან განმარებას!... ესლა რობიზონი ფიქრობდა, სსჯს უბედურების მდგომარეობასევე; იმაჱი არა ფიქრობდა, რომ თავისი თავი მოკრზინა. უფრო შიშა, ცეხულს ფიქრობდა ანლს განმარებულს კაცსევე.

აი, შლუჱ აღელდა ჭ შიწიფა იმაღვილამდის, სეცა იფო ცვიი.

რობიზონმა მარღათ გადაიჯსა თავისი რაცინ და არა: ღურბინდი, ცულო, კიბე, სელანისა ჭ ასე-ბის ცყავები, სსარება, ჩიბესი, სკამი ჭ ყოველივე რაცეი რამ ებადა. როდესეც ემოგდებულო, იქმნა კუნძულსევე, იმ დლითგან ყოველ სესედა ჭსტრინდა დღესა ჭ თვესა, როდესეც ეანიზრასა. გემის ეაკეთება იმ დლითგან თავი დანება თვლის. როდესეც ცვიი წელმა ასწია შიწითგან, დიდის შეცადინეობით მოსასმელის ნიხბით შეიყვანა ღრმა ადვილასა. იქ აუშუჱ აფრა, დამაერა, მოსტრინდა ცულო ნაღის შუჱ ვულს დასმულის სომალდისას. რა მოშორდა კიდეჱ ეს სომალდი, (დგარქუათ სომალდი) შესედა უკან თავისს კუნძულს ჭ როგორღაც დანანდა? ეანა განმარება? დასაცული შიყბი? ეანა შსიარული წყაროენბი? არა! ეს ადვილები დანანდა, რომელიცა იყენენ შიწითათ, ამის უბედურებისა ჭ ამის ტანჯუსა. —

აფრ აეშვა ჩრდილოეთის ქაისს საშუალობით.
 ზ ცივმა ახუ სომალდმა წენარა შიილა მოძრა-
 თბა ასალის კუნძულისაკენ. შემდგომ რამდენიმე
 საათისა ის შავი წერტილი, რომელიც ეწონა
 სმეელი მ.წა რობისონს უცვებ გაიზარდა ასე, რომ
 შეიმუშებოდა გარეხია მალაღი კლდეები ზ შიგნი
 დაფარული მწკანეს ბალახებით, ვაგებით ზ იქსე-
 ბა სვებითაც.

მაშ არ იყო მოცუუბული! ეს მართლად
 კუნძულია, იცვოდა, აღარ არის ეშვა, რომ აქ
 სცხოვრებს, აქ იცანება ჩემი შეგონარო რომელი-
 თანაც უნდა განვიფო იმისი განშორება... ჩქარა!
 ჩქარა!... ევროდა იმედით.

გარნა იჭროდა ერთ ხაირათ წენარა. ვაგიდა
 კიდევ რამდენიმე სახი, თარივე კუნძულები ამბრა-
 სითა ზ რობისონისა ერთი წან ზ ერთი უკან
 ეხუწნება შავ წერტილათ აი, აქ იმისი კუნძული
 დურბინდითაც აღარა სხანდა, ზ იკარგებოდა ქონ-
 ქანანებში, ამბარსოვკი უფრო მშენებრათ ზ დი-
 დათა სხნდებოდა თან ზ თან. რობისონი ემბდა
 იმისთანა ქონს დურბინდით, როგორიცა თითონა
 ჭქონდა, ქარიკი უფრო მომაცებით უწარგდა.

უფროათ, ერთის შემობურვას ქართთა ცივმა
 ვადიწია ვეგრდსედა მაშინვე შიგარდა ცივსა

შეგებს ფაქტებს დასამტკიცებლად, ეს იყო ტყუილი შრომა! ფესვები წყდებოდნენ რამდენსაც ამტკიცებდა, უგრო ზ უგრო აფრიალდა მოძალებითა სწევდა ანძას ზ ბოლოს დროს ზეარდა წველში რამდენიმე სეკ. მაგრამ კუნძული ამბოხითა იყო მასლობლივ. რობისონმა არ დაკარგა სრული იმედი, აიღო ხეის მოხასძელი ნიჩაბი ზ დაუწყო მუშაობა, მაგრამ ვერაფერი ვერა გარიცხა, ვერ შესძლო რომ დაეძრა ის მძიმე ტვიგი იმ მხრისაკენ სადაცა მოხანდა სძული.

რობისონი ვერა სძლებდა განშორებას თავის მდიდარს კუნძულსედა, აქტი მარტოა იყო გაუშობელ ზღუკაში. ძალიან ეძინოდა ესეღა თავისის დაღუბვისა, ამისთვის იყო საჭირო აფრა, რომლისა მაგიერათა მოიხმარა თავისი ქაქაშაგები; ფიქრობდა რომ როგორმე შემოეხსნა ერთი სე ზ დაედა შუა ტვიგსედა.

არსედა იმისთანა სეს, რომელივ სუფეველაწედა ნატარა იყო, სჭრიდა რათავ იყო მიბძული, წყნარა ამრობდა სის ლურსმებს... მაგრამ როდესაც მუშაობდა, იმ დროს ტვიგი მოსედა ზვრის, რომელივ ძალიან დიდი იყო ზ ზვრათა მისედა შეორეს ზ ბოლოს რა ცალუბმა მოიტყუეს ტვიგი ზ წაიღეს ჩრდილოეთის მხარეს შორს

ამბია სთადგან, შორს რობისონის კუნძულიდგან,
სადღა იმედი? უნდა დაღუპულიყო უბედური.

მოატანა ბინდმან, მოატანა ლამკმ. ბნულს შუა-
ღამეს რობისონი ცურავდა სათაკენლაც. ბირველიდ
ესმოდა. როგორ სკდებოდა იმისი ცივი, შემდეგამ
როდესაც მოხედებოდა ცალსახან სათა მოგდებ-
და. ზ სან საით. ბოლოს იერძნო ზ დაიწყო ტირი-
ლი ბირველიდ წენარა, მერე მოუმატა უფრო, —
ამ დროს გამოხნდა მთუარე, მაგრამ რას იტყვო-
დით, აქ თავბრუ ესვეიდა სამხნლად.

ქაფი წყლისა ზ ცის სინათლე რომელიც
დასცემდა შლესა ეხეუწნებოდა ჩვენებად, ომა
შიშით სვეით აღწეოდა ზ მოჭეიდა ცელი ერთს
სესა, უეუარებდა თვალ გაბურებით ქაფსა, რომე-
ლიც შემოერყემოდნენ ხალძე ვარძეით ცივსა.

იმედი აღარა ჰქონდა ვადარჩენისა მიტოვდა
თავისს საქონელთან აიღო თავისი დასველებული
სასარება ყელში, მიიკრა გულსედა, ღაღადებით ზ
მოწიწებით ელოდა საკუდილსა.

ჩაბარა თავისი თავი ღმერთსა, ამცუუნებდა
თავსა, რომ არ იყო კმაყოფილი თავისის ცსოგ-
რებისა ვუნძულისედა, ზ უნდოდა სსუა ასალი
ცსოგრება, ზ ცუთილლება უნდოდა მეტი; ზ მუი-
რედოც დაჭკარვა. აქ ასედა ცას, დაინასა მშუქსნი

ქრო კამკამი მივარქ, გეუბრებო დახსია მისლოა
 ბოვ ვაოთად რა გარდაც ხსენობი კლდეოი. ეს
 იყო ადგილი სეუ სეუადქი იგენქ რომისონისა;
 ეს ის ადგილი იყო, სადაც რომისონს ასეუი ქსო-
 უბოდა ჭ სეა რომისონმა ნაოკუად ვაღმდეგ
 აბეისი თქი, ეს ასეუი ის კუნძული იყო.

თარსს მხარდენ მიხსენქნ რამდენიმე ვარს-
 ეტლენი, თათქო ემხიდენ. . . დისნს ავარ
 იფიქო, ვადსეა წკალბი ჭ ვაქურდ; დღისნს
 ებომალუ ზღუს მანაქს, მასეკან რევი ვაფიდა
 დღეა ზღუს ვაქმულ.

სასაოკუადი ვაქქო, დეუა მიწმეა, დეუქო
 ვოცნა თეის ხსენობს აფილს.

მაკამ რა დარს. სეყვარობელს ამხონს
 უხარტელთ ურეო? (უქო) თადეა დემბნეო
 კბეუ ხანქო, სხარებო, სეუკუბითო, რეკო რამ
 ებოდა დეუქობა ზღუქისა? ესეა სეყვარობელი
 რომისონს, მაგეფიდა დრო ხამღუი მარტობისა
 მქნას! ესეა მაგეფიდა დრო, რომ მქნა კალბი
 უქო ექმსეკუბობენს უქვლისა, თათყისა ჭ
 სსზსა სეკულად!

თავი VIII.

პირველს ფებრუვალს 1709 წელსა, სომალდ-
მან, ბრიტანოლის ცერსოგინიისა, შემოუარა
ზღუეს ჭ დაღვა ერის კუნძულთან, უუან-ქურან-
დის მოშორებით სუთას ანუ ექუსას ვერსზედ
ხილის ნაბრისა.

მეორე სომალდიც იქ უნდა მისულიყო ჩქარა.

მესომალდეებს გამოაჩნდათ ავათმყოფობა, რომ-
ლის მიხედვითაც უნდა დაეყენებინათ სომალდი,
დასეგნათ ჭ მორჩენილიყვნენ.

კარგები დასცეს კუნძულზედ ჭ დაღვნენ მე-
სომალდენი შიგ. როგორ გაუკვრდათ, როდესაც
დაინახეს სამანკლს მალაღს კლდეზედ, რომ დამ-
გრებოდა რაღაც რამ ცხოველი, რომელიც გა-
დასცებოდა სეგებს, კლდიდამ კლდეზედ რომ-
გორც ქურციკი. მესომალდეთა უნდოდათ მისდო-
მოდნენ, შემოუვლიდნენ გარშემო, რამტყნივთ ში-
სლოვდებოდნენ, ამდენი ექცეოდით ჭ იძალებოდა
დიდის სიჩქარით სოციერთს მესომალდეს უნდოდა
რომ ესროლა თაფი; მაგრამ ერთმა აფიკარმა
საყვლათ დოუერ, აღუკრძალა, ბედზედ მოუვიდა
ფიქრათ, იქნება არ იყოს მაიმუნი ჭ იყოს
კაცია.

როდესაც დაბრუნდნენ მესომალდენი თავიანთი ამხანაგებთან, უამბეს რაც ნახეს. იმ დროს მესომალდეთა ვაგეონათა, ვითომც არიან ზღვაში ზღვს კაცებით, შავი კარებიით, რომელთაც აქვსთ კამბორჩხალის ფეხები ჭ სსტანი, ამხსედა მესომალდეთა დასკუნეს, უთუოთ ეს ცხოველაც, რომელიც დამტრება კლდესედა ამ კუნძულისა, არის ზღვს კაციო.

შეორეს დავს მოუნდათ ყოველთა შიგეუოთ, თუ რა იყო? წავიდნენ რამდენიმე მესომალდენი ერთათ ჭ იაოვეს ადგილი ის, საცა დაიძალა პირველს დღეს, შემოერტყნენ გარს, იაოვეს, გამოუდგნენ, სტყეს კელი ჭ დატირეს.

ეს იყო ალექსანდრე რობიზონი! თმები ჭქონდა გრძელი, დახვანჯული, უწყსოდ დაწული, წვერი დიდი, ტანი დაფარული ბეწვანის ტყვიითა ჭ შიშით უეურება ხალსსა.

როდესაც მოიყვანეს სომალდის კანიტანთან, როდესეოსთან, საწყალობელუმა მუუდბნოყმ დალუნა თაგი, კანკალეზა ხამინლად მოელო ტანით ჭ კანიტანის კიასეზსედ უნასუსებდა რალსაც. მნელათა სძრამდა ენას, ვაიმეორება კანიტანი უამსკნელ სიტყუჭებს.

ცოც ცოცათ ვადუარა შიშმა, იცნა თავის

ქრისტესს საღონი ანგლიანები ზ უნდა ეოქონ რამ-
დენიჲ სუცხეჲ; მაჲრამ ენა არ უეურება ზ წა-
ძიადისა სკურველი გაყიდელი ხიცეუქსი.

რადეუქსი, ჭკაისა, დრო კუნძულსე
ეოფნისა, რაბისისა ხუძია იყო, გაიგოჯო რა-
ც, ჭკაისა, ასეუ ამსეჲ მკაცრს, რამ აღო მა-
დლო თეოქები ზ მასეჲ მძისეჲ, თათქას სიფ-
ლია ვარქობი რც სხი იყო კუნძულსეჲ, თა-
თარ ვარქობი არ იყო დე, მაჲრამ მსოჯეა თეიხი,
დიდისხის მაქქედე. ვანკურქობი უეურება თა-
გის კელეხს, რამეჲსეჲ რამდენეჲრქე ვამლიდა
სოღქე.

რამ დსეჲს კელეხს, იოქქეს რამ იყო ანუ
ოც ზ თო წელიწადი უნდა ვაფილიყო კუნძულ-
სეჲ მებლი სიუღობი დასეჲტალი ჭქინა, ზა-
რისხსე სძინული დამწარი, ამას ზ წყარსი
სძინალი თეირი მკურეა, რაბისისი დამეჲ 1680
წელსი. ბევრს ვახეხსე მემდვამ მასეჲ მძისეჲ-
დაწედე წინ რამეჲსეჲ სიდიდა, სხარეული
მესხსი ერთი სეჲ რამეჲსეჲსეჲსეჲსეჲ წელიწადი,
თეჲ ზ დეჲ ამის კუნძულსეჲ მხეჯათი: იქ მჲ
სოძალეჲთა რე ვარხეჲს, წაგოსეჲს ვხრეჲ:

—ალექსანდრე რაბისისი — ვარგვარეჲსი მო-
ღანჯიამი — 27 ღვინობის თეჲში. 1714 წ.

ის იყო დაკარგული თათისმცემი წელიწადი ჭ
ხადი თუ —

გსაკარგულია რამე ვაჭრი. ამ უკუთხ სანძი
გვეყრა მუქნი.

მაგრამ ერთი განათლებული ვაჭრი სწორს ამი-
სეც, მოტყობამ ჭ წაიხტამ სემქლისათხ დიუ-
ვარც ვაჭრითყ ვინცხ სრულბათ დანძი,
ვაჭრით რაჭრით ვარცყო მსეც ჭ თუთქმის
ვაჭრით სმის წაბითქმისათ.

ხალაღსეც რამდენხს მესეც სესია ჭ და-
მართლებული ხარჯი სესიახ ვინცვა დიხს
ხამოქმით, დამართლებული სორქსე ვერა სემ-
და ამის მისესით, რამ ვადხეყული იყო მართ-
ღხს. ერთი მქობაღსეც ვარცყ თხნიანდა რამდენხს
სა ჭ ამისთხ სმისათ ბეჭეცხეცმისა მისეც იმის
ერთი ბეჭეცეც წყობით არცყო რამე. რამდენხს
მს რაქი ხეუანა ბეჭეცეც, მამხეც ვაჭრით ხელი-
დამ ბოთლი, თითქო ეყო დისქობა.

ხალამოხეც ვადოქეცეს სომალღსეც.

იქ რამდენხსამე დიუხ მესეც იმით სემქმელთხ,
თითქო დიხსხს მართლებს აღუქმდა. ერთხ დი-
ლით იმ დროხ, რადესეც მქობაღსეც სემქობა-
ღხს სომალღსეც მქობაღსეც სმა სღუცამა სორბა-
ხეცხს. ერთხ წყობათ სუეცღრათი მთერათღხს

სომალდსედ: მესომალდენი აჯოცდენს ანაშედ,
 აფიცრებმა აილეს დურბინდი ჭ უეურებდენს. ბო-
 ლოს ნახეს რომ ეს ის სომალდი იყო, რომელ-
 საცა მოელოდნენ, ჭ რომელიცა უნდა მისდგო-
 მოდა კუნძულს აქუანდერანდს. უფროსი იმ სომალ-
 დისა ლოცმანი გამოვიდა სომალდიდან სმელსედ
 ჭ შევიარნენ ერთათ. ამათ უთხრეს ასალის ვერულის
 კაცის ანბაი. ლოცმანმა მაშინვე მიიგონა, რომ ამ
 16 წელიწადის წინათ ვიცნობდი ერთს ალექსან-
 დრე რობიზონსა ჭ ერთათ ვემსახურებოდით ერთს
 სომალდსედ, რომელიცა დაიკარგათ.

პირველად რა ნახეს, ვერ იცნეს ერთმანერთა
 უწინდელ ამსანაგებთა, მაგრამ რაკი დემპირმა უთ-
 ხრა სასელი იმ სომალდისა, რომელსედაც ემსა-
 ხურებოდნენ, სთქუა სასელი კანტისისა, შემდგომ
 სთქუა თავისი სასელი. მაშინვე რობიზონი გასა-
 რებული მივარდა ჭ დაუწყა სვეგნა თავის ძველს
 ამსანაგესა.

რასაცა ერსნობდა იმ დროს რობიზონი, არ
 შეიძლება იმისი აღწერა: მოაგონდა წარსული
 დროება თითქო ესლა გამოილუძმა, მაშინვე გააკ-
 რებინი რობიზონს თმა ლოცმანმა, მოაძარსენა
 წყური, ხაჯო კარგი ცანისსამოსი ჭ წარუდგინა
 როდჯეოსა, როგორც ჩინებული ჭ გამოცდილო

შესომალდე თავისი ძველი ამსანავი.

რობიზონმა რაკი ხას ლოცმანი რომ ისეცდილობდა ჭ სრუნამდა, მოაგონდა საწყალობელი კაცი, რომელიც იყო მეორე კუნძულზე ჭ იქნება აქამდინაც იცანჯებოდა. ყოველი ფერი უნდა ლოცმანსა როგორ მიუვიდა ბოლი ჭ ცევი, ხისოვდა რათა ჩქარა გავზავნოს იქ ნავი.

ის ჩემი საწყალი მეგობარიო უპასუსა ლოცმანმა რა გაიქნია თავი. იქ ჩუშნს მასლობლივ არის კუნძული მასა ქუარა, ჭ არასან ამბრანოვო, აქედამ იქნება ცხრა ასი ვერსტი. სანამ ბრანო არარის ცარიელი კუნძულიო, იქ ორი წელიწადია რაც სცხოვრობენ ავანკნი მეთევზენი, უკანასკნელის ჩემის მოგზაურობის დროს მე მინდოდა მივდგომოდი იმ კუნძულსა, მაგრამ რაკი მივასლოვდი დამისუდნენ მეოთფიბი რომელთაცა მივეცი პასუსი შარბანხით, შევდგომ რაც შენ მივილია წერილი საწყალობელის შონ-შალესიგან—აქამდისინ აღარ იქნება ცოცხალიო.

შემდგომ რობიზონმა ჭკითსა, სომ არაფერი გავიგონიარა სტრადლინგსაო?

ცუდათ ვთავდა იმისი საქმე, უპასუსა ლოცმანმა, საძინელმა შლუს ლეღვამ დასაჯა თავის ცოდვსაგამოვო. სომალდი ჭ მასთანვე მისი საცხოვ-

სუბელი დაიღუბა; თითონ სჯარდობნივი ძლივს
 გადაიხა, მივიდა მოცლასდამი. ბერანებს სამარა,
 გთა ველასკო. რაჟი გიგონა ეს რომისონსა
 ამოთონის; ძაჯოდა უწინდელი თავისი მიუღობსე.
 რომისონი ჭ თაყისნი მხარისი მიცობანსი უცელო-
 ღვე დადობსენ იმ ალაგებში, სდაც ვადსა
 იძენი უბეფუყბი ჭ სდაცა მიცეკლა ვონსეფი
 გუა. ნაბუცეკად. იმასეკი იცეკდა თუ ვთა და-
 გარე სუეეღუფეა იტვი რომ ჭქანდა; ხსარებ-
 ტული, ქეძი, ხსარები დაკოცა ჭ რაცვორ გე-
 ღარ მიქვითა ემუძენს; რაცვორცა მარეხადა
 ხსარდობათს; თუ ვთა სტემდა ბელისმა ხეოფსა
 ჭ ფხარსა, თუ ვთა დედა ვისსა ჭ დარწ-
 ყებდა სოჯას ურსილეღა ჭ თუ ვთა მოსეკი-
 ბდა ამ ხსით ქუთ მოტეკამდა თავსა ჭ სტემდა.

ღამე აქვრებოდა სოჯამ სუეზედა მოსწობნა-
 და ფრანსელებს ბეცემა თავსის ნარეკებთ.
 ფრანს იგი სოჯეით ვაჭქმეობდა გეგანს
 ფრანს მიქვითა კლდეობსე სონდით, აღსადფრო
 აღარ აჯანდა ან ვანსეს; ვეზ წარს ქმნი,
 ვეზ ეკლეი. როცა ძაჯონ დაიღუბოდა სოჯა
 შე დაძანებდა სოჯამ სოჯა მოსეკებოდა ჭ ეს
 იუა იმსა უკეოქი ჭ ბედნიერი ხათი.

ერასეკა მოსეკა თავის ამხანაძებთ იმ ადგილს.

სადაც პირველით ვაიკვთ ქონი, იცნ თაგისი ადგილი, თუძე სულ მოძლილი იყო. ბილიკი აღარ გეყოზოდა, სეები, რომელიც ხარვა ისევ იქ იდგნენ, ქონი კი წყლო ქარიშხლისა. ხსნა წყლები, რომელიც ხამო-დიოდნენ მსლობლივ, თრნივე ერთათ ერთებოდნენ ზ მხარულათ ერთებოდნენ ზღუქში. აქ ვაიკვანა ფოთლები მრიალი, აილო თვალები მალთა; ფიქრობდა ენას თაგისი მკელი მეგობარი მარიმონდა, ვარნა ფოთლებს შესმარკვდა ქარი. წასსა თაგისნი მეგობარნი იქ, სადაც დამარსა მარიმონდა. რა მივიდა, ხსნა რომ სავსე იყო ბალახებითა. მხელია, მხელია მარცოთბა! როდესაც კაცი არ ვაალუძებს თაგისსა ფიქრს სხუა ფიქრით, მაშინ თაგის ფიქრი გარეგება ზ გონებაც ელევა.

ზ ესრედ გამოისსეს ბრისკოლიის შესომალდეთა საბინგლის უბედურებისაგან.

რამდენიმე წელიწადის შემდეგ რობისონმა დასწერა თაგისი ვარდასეალი.

კანიცნმა როდენმა აგრეთვე შეიყვარა რობისონი ზ მისცა თაგის სომალდსედ კარგი ადგილი.

გამოსვლის წინათ კუნძულიდგან ეჟუნ-ქერხანდისა, რობისონმა აჩვენა შესომალდეთა თაგისი ისეპსედ ნადირობა. ჩაიყვანა თაგისი უწინდელი

ტანისსამისი, ზ დაინსა თსა ზ გამოუდგა. კლ-
დიდამ კლდესეგ საოჯრად გადასჯებოდა, საცაკი
შისეგებოდა, არაუკრს არ წრიდებოდა. მიწდევდა
იქმდინეუდრე არ გამოავლო სწორე მანდორსკედ.
იქ დღალეული თსა, როგორც ისარი გაიქცა, მა-
გრამ რობიზონი მოეწია, შეაყრა ზ მოუეყანა
ჯოჯოსალი კანაჯანს. ერთი ყური ამ თსსა ჰქონდა
მოჭრილი, რადგანც აღრე ყურებს სჭრიდა, რო-
მელსაცკი წიგდებდა ზ ისევ გაუშებდა.

ერთთ სომელდით რობიზონი ზ ლოცმანი
მოეზაურობდნენ რამდენიმე წელიწადი ზ დაბრუნ-
დნენ ანგლიაში სამეოფის ქანებით. მაშინ იქ
გამოხნდა რობიზონის ახაგი, ჰემდგომ
თავისის უსოვრების აღწერისა გამოვიდა ვერონაში
სსუა ზ სსუა შრავალი წიგნი, ბოლოს დროს
დანიელ-დე-ქოემ დასწერა თავისი რობიზონ
კრესო.

გახებამ ლუთისამ დაწესა ასე, რომ კაცმა
უნდა იცხოვროს საღისში, რათა იცხოვროს სსუს-
თჯს ისე, როგორც ჰსცხოვრებს თავისთუნ, უეკარ-
დეს თავისი მსლობელი. ის კაცი, რომელსაცა უეკარს
მსოლოდ თავის თავი ზ არ დასდევს სსუათა, ის
სცხოვრეს რობიზონის მეზესად ზ დევცემა რო-
ბიზონისევე მსეგესად.

თ. დ. ხიმშიაშვილი.

ჩემს ვარსკვლავს.

(თ. ნიკოლოზ ბარათაძის ლექსებიდან.)

რად შინსხნებ, ჩემის ბედის ვარსკვლავო?
მინც გეცნოვი თუძეა სძირდა მკვლავო
შეეოვსა სული შენსა მოღრუბლვას;
შეეჩვა გული სევდიან კრიოლვას!

ნუ გვინა ბედსა მით დაძიმწარვბ,
რომ უეცრად ბუქით ნისლს მოიფარვბ;
შენ არ იცი რა სიამეს მომეგებ,
როს მიბუყტვიო ნისლით გამოძინათვებ.

რა სხიოც ვინდა შენ მე მუჩვენო,
მინც გიცნობ მშვენიერის ცის მიერო;
ნათელახარ შენ ნათლისა სულითა,
მელხინებელი დაბინდულის გულითა!

მოციმციმდი, მოდი გამომეღარე,
 შენგან ხნელი გუელი გამომიღარე;
 ვჭლოვ ციური ცეცხლი გამოისარე,
 ნაბერწკალი ეშისა მომიღარე.

1837 წელს.

—
 დ ი ლ ა .
 —

ოხ! დიღოვ, დიღოვ ვჭლოვ სანატრელით,
 ჩემის გულისა დამატებობელით.

გაქვებ, გადადებ შენ ჩემო დიღოვ,
 ამ წყლულის გუელით მადლობას გწინავ.
 რომ აწ მიჩუწნე შენ საყურელით,
 მწყობარეს გულის დამატებობელით.

რომლისაც ხილვით ეს ჩემი გულით,
 არს სიხარულით დატყობელით.

დიღოვ შენა ვთხოვ რომ იყო შემწე
 რომ ჩემს დიხარულს გუელს ნუგეშისცე.
 რომ განიღვდოს მან ღრმა ძილითა

ღ გამოვიდეს კარზე დილითა.

მაშინ შენ იმს შეატყობინე,
 ეს ჩემი ტანჯუა გუელს აგრძნობინე.

ყოხარ რომ მე ვარ იმისთვის შექმდარი,
ჩემთვის ნუგეში არსებით არის.

ეგების მაშინ მან შემობრძლოს,
მტარე ნუგეშიც შემომიბრუნოს.

ან გმლოვ ვნახო მე იმისა სხე,
სახე, რომდგომიც დაძვივო მსე.

მაშინ შენ ჩემო ღამეზო დღილავ,
ამ ჩემს სიცოცხლეს შენ შემოგწირავ!

თ. გ. თ.

30 მ ა ი ს ი.

ცისა სიგრცესა ვადარცვა ცისვე სარცველა,
ფრთოღლი ნიავის შემობურვით დაძღერეს ნელა;
ყანათ ერთობრივ, ხუცსუღებრივ შექნეს ბიბინი,
მათში სოსანნი ხარხარობენ თითქოს ატებსა ღესანი.
ნებაცუნმან უსჯად ვადმონამა გრცელი ბუნება,
მწვანის პორციირით მსწრაფელ შემოსა გარეშოება.
გვალად მოტევა ეს პორციირი მურფასის თვლებითა:
აღით, ფირუსით, ბრილიანციით ზ სურსუსცებითა.
ცვეს მიემატა ვარს მშეჭნება, ექმნა ცვლილება,
ოჰ! რა კარგია ვანსაცუფრო ეს ღეთის ქმნილება!
სრულად ეგვიღნი, თვსთ კეთილთსულთ მიმოიგმევენ,

ურთიერთ შორის სმაურობენ ჭ თავთ იღრეკენ,
ლოცვენ, ამკობენ, არ აკპარვენ თვსთ სურსელოთ

ოსვრით ჭ ერძნობით თითქოს ზენარს შესსემენ
კმეას,
ქებას.

შორით ცხოველნი, ველს მმოგარნი მოსცემენ
სმასა,

ესრედ ზღაიან, რომ მთანიცკი აღლევენ ზანსა.

ნობრევან მწემის დუღუკის სმა მობესმის წენარა,

გადამკვრია თავს მშუწნიერი ვჭვრეუც ცის გამარა.

იქით ეურს უცდებ ორთ სეი მუ ნაკადი ჩქიალსა,

მლივს, მლივს შარის სმა, ჭაერშიგან გაცემს

წკრიალსა.

ღმერთს შეუსრულა სამსასური მზე მიგაღს დას-

გლია,

ვითა სუსცს ერძნობას უკმეგ მეცა მსხვერპლსა,

ნაცვლად.

ნარინფთურინჯათ ღრუბელოთ შიგან სსიენი მისისანი

იმცვრევიან ჭ თითქოს სღრუათ სვრითთ ჭქონან

ღელვანი.

ოჰ! რა ცურფა სარ ზუნებო ცვფრად შექმ

ნილო,

ნეტავ შუწნება ეგე ცურფა სანგრძლოვ გისილო!

რგებ ეძვრეს სოღმე იფალს გაკრებებს კაცის
შენს მიუწღომელს განებაში დაიკარება! —
გონება,

ი. კერესელიძე.

1860 წ.
ს. პოეტს.

სიოჯლის ქორწილი.

აგერ მოისმის სროლა თიოჯისა,
გზგონებ ნეფეა ჭ ბატარძალი,
მასთან მაყრება, სმა სიმღერისა,
აი, მოვიდა მახარობელი.

ჩქსუტუებრ ძგარი მას აუკბრით,
წითელი აჰაძი ღზნათა სავსე
კელიში მიეცით, ახე აუთხარით:
ღმერთოუ ოჰჯახის მტერი დაავსე!

ბედნიერ იყოს აჟ ეს ქორწილი,
ბედნიერ იყოს ამ სახლში ღიხანი;
აგერ, მოისმის ცხენთა თქრილი,
აგერ დაუწყეს თიოჯებს ტრილი!

აჟ მაშხალისა მსქრაულო მოუკიდეს,

ზე მშენებრივად ვაქებს შრილიც;
 მადურად მალის ვით აქ აუვიდეს,
 სტყუილად დაიწყეს ყუცებ გრილიც.

მობძნდა მეფე ზე პატარძალი,
 სიკვდილყოფითა ორნივე ქებულონი,
 ჩამოსვს ცხენით ოფიხის რძალი,
 დასხეს ტახტზედა ნეკარებულონი.

აი! დაიწყეს აქ ფერჯისულო,
 მკლავი მკლავზედა რიგზედ ვაბეს;
 აქ მხიარულებს ყოველი სული,
 ანხილილითა ფიცხლივ დაბეს.
 დაჰკრეს დაირას, აქ დაჰკრეს ტაში,
 ზე პატარძალი ლეკურს თამაშობს!
 მიართვეს ყველამ რიგზედ შახაში
 მეფე ყუქერის ამით ამაყოფს!

იქით კუთხეში მადურებსა ჩუმათ,
 სუფრა ყმლიათ, ქათამსა ჰსჭრიან;
 მწვადს მყუმწვარსა სისხლიანს, ყმათ,
 როგორც მოხუდებთ ისე ჰსწაწენიან.

დიდსა დარბაზში სუფრა იშლიება,
 თავთავის რიგზედ ყველა დაჰდება,
 აქ მხიარულად თავისუფლება,
 მალლისა ვითა წარმოითქმება.

მოერთნება ძღუენი, ფეხზედ ცხვარია,

სავსე ტიკები ზ ნამსკვარიან:
 ბატო, ქათამი მასთან ვარია,
 შექმნა რიგზედა საყუბარია.

სადღეგრძელოა პირველი მეულისა,
 შემდეგ პატარძლის დიდის ჟღისებოთ,
 ჟღამები სავსე აქ მყურებისა,
 ისმის ზ ისმის დიდისა ქებოთ.

ერთი მეორეს გარდაყოლოცავს,
 პირზედ აკოცებს ზ მიყოლოცავს,
 მე გამოვსტალო რიგი შენია,
 მეულის გენახის ყურძნის წვენია.

შემდეგ ადგება მეფე ზ სძალით,
 გამოვლოენ გარეთ ტყის მღამარენით,
 სუფრა იძლეება კუბადად ახალით,
 ემატებიან უცხო სტყუდარნი.

დასძახეს ძაღლი ვარის ვარაღით
 ზ მშუშნიერი აქ არხალაღით
 გაჭიკვის ბიჭი, თავ მოშვლოებილით,
 პერანგს უგლით შავი გრეხილით.

დაბძანდა მეფე ზ პატარძალით,
 დაუდგეს მათ წინ ვერცხლის ბაღით,
 გარდაყოლოცვენ რიგორც რომ ვაღით,
 ვისაც ჟღისეში რამ აბაღით.

მეფარი ყურის: მოყოლიშევიან,

ერთი ბეჭედი ნათლია შენსა
 & მამათილსა ფეხსედა ძროსა
 ზატარძლისათჳს შეუწევია.

ქორწილი ესე ამ გჳრ ვათავდბ,
 აქ ბერიკატი თეთრსა წუშლით
 შვლსა & სძლსა ორსავე ჰლოცავდა:
 შეჭპერდით შვლნო ბედნიერებით! —

დიმ. ბერიევი.

10 იანვარს. 1859 წელსა.

ნაქალაქევი.

რა შავი ნისლი მოიჯრებს ჰაერს, —
 ღრუბელ მობუკით ბურესს შემოგვსვენებს,
 ვულს მსიარულსა სველები აწებს,
 ფიქსი ჰგარდაობს უსილაგს ძალედს.
 ეს წარსაიდგენს დროს განგლისასა,
 მძემრეობს ვრუქსა ქლოქს გავსილსა:
 ცხვებს & პალატს დიდ შემოსილსა,
 მასხვს მაოტყუოს შეჯვას სპათ დაწყობილსა!
 სურვით მიგმართე სურუელსა ნაშისა,
 ვსტყუროვდი ვტუნგითა არაშსა მათსა,

შერეე ახნია ჩრდილნი ალაგსა,
 შენებულობას შრომას ჭ ლუწლსა,
 ადელ ვალგანს შემოზღუდულსა,
 ცმაისა, ცასცა შეუყეველსა,
 მთავარ ანელოზად სასივლ დებულსა,
 ყოველთ შორსმუნეთ მასობებულსა,
 განგჭკრთე მშენებნიერებ მქსლ კელოვნურსა,
 ლეონ შეფის შიერ ჭასის გონიერულსა,
 რისთვს ჭ ვისთვს აღმენებულსა,
 გარნა საგნისთვს გაცუდებულსა. —
 თვს ვილდით საკანსა შეუქმნედეგია,
 შიამის ლოდს მწყობბილს დაურღუჭვიია,
 სოფლის მესთლობა შეუმცხეგია,
 შიამბელი შიქა სეე მოჭერქეჭვიია,
 დავსრემლე ვრძნობით, ვაჭედე ასწობდა,
 აღსდეგ შეფეთი განცვფრდე რომა,
 ვაკურეებს ვგანებევი არ რაობა,
 რეყენ საგანსეე ჭქენა მგლოყარობა!
 ლუწლთვ. შენებთიე მტურათაა ქსეულა,
 ცასც-ვვრვზნა შენი ვადამეულა,
 ქლოქი მტყროვან ვით დაბერეულა,
 ამასთან. მურსც განქრეებულა,
 ნაცვლად დიდების რა დავამთყენია,
 ზღუდე ნაყენი ვისი ბმენია,

პასარნი სად მსდარან მოგატრენია,
 წალკოტის ნაცვლად ტლოკ ცეგროია,
 აი ქუას ჭხწყრია სისხლი მართლისა,
 მოკუდა უსჯულოსიგან მსძამსსა,
 ჭეგაოდა მძუწნიგად ჭსაკ სრულისა,
 ბეჭედი კვლთ გცო დანიშნულისა,
 დედის ერთა იყო, თაგადი შული,
 გამარ მეომარი უღვამ აბლილი,
 სიმესთლით დაჭსკეს გუღსა მასული,
 სული განისარებს იქ წარდგენილი.
 თქ! ამ ნასკამა ვით დამცა ზარი,
 გერ უძლე ჭვრეტას მე გულ მწუსარი,
 თცხებით განფუსიზღდი ვითა მძინარი,
 გამოგულ ვისუნთქე ცაბილი ნაივი. —

კნ. ბარბარე გორიგადისა.

დ. აპოლს. ხეა-სა წელსა.

თსუვას ისტორიამ მე დიდათ შამაძინა.
 მწელია სიკუდილისა უცვბ მოსდომა შინა,
 ვცოდავ, თუ არ? არა ვსჯი, ვით უსულოა შამინა,
 დრო არას სულს შეუდგე, უთსარ ჩემს თავს მძინა.

ღმერთო, ღირსგარ მუნდობის, ზეგრი ცოდო.
მტერია,
 სიკეთეცკი მიმიკლვს ლექსი არ მიწერია.

შეშარიცად ეს დიდი მე ცოდვა ამცდენია.
 სნეული ამ ცოდვთა, ყინ რუის რაუდენია?!
 საცნად შაგი თვალი აქუსთ ჭ ბუღბუღი მშა.
ტუჭნია,
 ანელოზსაცა ტანჯეენ, ღმერთო, ეს რა სენია!
 ვეუბნებით, მოლექსე სევიერთაც მტერია;
 შადლობა მენავს ღმერთო, ლექსი არ მიწერია.

სამშობლო ამ ეტართ ლექსთა არის აღმო-
სავლეთი,
 სად მაგალითათ ჭეუტანდათ ტერდუს—ზოგეთა.
ღმერთი,

მარამ ვინ შეადრება—ის იბუა ერთათ ერთი,
 იმის ბამგა არ ვეძარებს მოწამეა თვთ ღმერთი.
 ამ ვგარ ლექსთ დრო წავიდა ესლა არაფერია,—
 მე ლექსებს ცოცათ ვიცნობ, თუძეა არ მიწერია.

საწეალ ქალთ ლამაზ თვალთა ზოგეი მეცად
სტანჯავს,
 სან ცბათა სდის, ცაობათ, სან ადრის მელნის
გუბესა,

(სად ისრჩვან ბუსები) როგორ უძლოს სუმი.
რობას?!
სან დადრის მორეცს, მივ შევ კამბეჩი.
მოცურავს.

ამ გვაჩივებთ თსულებს ცისკარმა. ეროს;
კიდევ ღმერთსა მადლობა, რომ მე არ მიწერიო.

არც ცანი მოსვენეს: ადრეს სან კალამსა,
სან ლერწამსა ამგავსეს, სან ალვის სეს, სან.
საროსა,

და წაბი მოქრონათ, ადრეს წურბულსა,
ღმერთმან თქუქს ავაცდინათ, ღამასნო, ამ.
მკობასა.

ამისთანა შეკობა მნელი დასაუგროს,
მარამ ბევრეს შესვდებოთ — მეკი არ მიწერიო.

ამ გვაჩი მკობითა შევებინეს ქალები:
მეც ზოგად მიმიღეს მამრიდეს თვალები;
სანს ცანს ვილა ვეჩხეცეს, მოსვენეს შალები,
ღამასნო, ზოგეთა გულში მე დიდაა მებრალევი.
ქალო, ზოგეთა გულსნის, ვით წაწილას ძერია;
თქუქს ცოდვამი არ ვდამვარ — ლექსი არ
მიწერიო.

ზოგჯერ უნს ეზღას, საგანი შეუცვალე,
 თუ ქალს პატოს არა სცემ, ჩუქნ მინც შე-
 თორემ უნის მიხედვით ლამაზს ვერ გნასვით
 ლამაზო, ჩუქნ რას გვერჩი? — მარჯო პოეტს
 მარამ ვილა გაჩუქა — ზოგჯერ, თუ არა:
 ეველა ბღაენის... ვა! შეც ლექსობა შექუყარა.

თ. ზ. ბარათოვი.

1859 წელს.
 ცვილისი.

წ ი გ ნ ი

მოწევილი თ. ალექსანდრე ვამბაკურიან-ორბელიანისადმი შესახებ მისის «ქართულის უბნობისა ანუ წერისა.»

დიდის სიამოვნებით აღმოვიკვირებ, კნაზო, იუნიისის «ცისკარში» თქუქსნი «ქართული უბნობა ანუ წერა», რომელშიაც წარმოსთქუევთ თქუქსს აზრსა ერთგვარის წერის დაბადებასედ ქართულს სიტყუვარებაში ჭ რომელშიაც გამოაცხადებთ სურვილსა, რომ ეს საგანი კარგად განიხილოს. ცხადად ჰსჩანს თქუქსნი ნამდული სიუგარული მამულისადმი ჭ თქუქსნი გულისათადი წადილი, რომ ქართული ენა ჭეშმარიტს წარმოცებაში შევიდეს. ამას ამცვიცებთ სიტყუთაცა ჭ საქმიანაცა; თქუქსნი

9.

ხვერთ თავდაპირველადვე იჯექის რაცეი აცხის-
 კაიი დაუქნდა ზ უოველს აქქსნს წყურში
 გამომეცხეველს კეიილმობილური ასრი: წარ-
 მატმა ქროველთა ზ ქროულის სოცევერებთა;
 აქქსნს ცდილობდა წერა კეისს ვანგურელებსა
 თუა დაბალ სელსმაცა. როცოროათუ ქროველი,
 მე ხემის მსრიი ზ ეოველთა სამდუათ ქროველთ
 მსრიითუცა ვამდქნი ვანუხსწურელებს მადლობასა
 აქქსნს მალლის ასრისათუ ზ აქქსნის ქრის-
 ტიანობრივის მიქმედებინათუ. როცოროათუ ქრო-
 ველი ვართ ვიდებ აქქსნს მიერ დაკენილს
 საგნსუდ ხემა ფიქრა გამოვსაქუა ზ ის ცნობა-
 ება უბქსნო, რაქუნოც, ხემის გუელსმით
 უსარგებლონი არ იქნებინს. რა საქმესაუც ასრი
 უერ არ დაწესებულა, იქ დილ საჭირო არის სა-
 ვრთოთ საუბარი; თუთ ერთმანერთის წინაღმდეგობ-
 ბს არა თუ არ უნდა ვიწვედეთ, არამედ უნდა
 მივიღებდეთ ხსნარულითა, რადგანუ ურთიერთის
 უთანხმობითა სოცევერებში ვანსსენება წარე
 ვსა ტეშმარიუბისადმი. აქქსნს თანსმა სართ
 ამასუა. მამასადამე შეძლება გუელსსნით შეუდ-
 გეთ საუბარსა...

პირველად უნდა გამოვიკეთოთ, რა არის
 ენა ზ სწოგადოდ რა თუკემს ვეხუქსნებს იგი?

წესა არის ადამიანის აზრის თუ გრძნობის გამო-
 ცხადება ანუ გამოძვეულები, ადამიანის წარმა-
 ტებისა თუ უაქმეობისა მახუცხუბელი ანუ ნიძანი;
 ესა არის მისი უკეთესობიდან. ნაწილი, მისა-
 უუძალესი ნაჭი, რომლითაც ის განბრწყინდება
 სსუტა ქმულებათა შორის. ადგილი, სადაც სალხი
 აღვივდება, იმის ცხოვრება ზ ისტორიული სუჭ
 აღბეჭდავენ მკიდროდ მთელს მისს ბუნებას. ესეც
 ამ ვეაბს აღბეჭდილებს მაილებს. როგორათაც
 ერთი ზ იგივე საუქაობა იეოფი ტომეათა, აგრე-
 თვე იეოფი ენაცა. თუ ერთი ზ იგივე ტომი გან-
 ნაწილდება მელაღს ზ დაბაღს კლასებათა, აგრე-
 თვე მისი საყბაღი განწილდება მეტათ თუ ნაკ-
 ლებათ. ეს თუოვე გვიანბობს თუის ისტორიასა;
 სად მიუღია მის დაწყება, რა ადგილებს ჭქანია
 მიმოსვლა. ესაში აღმოჩნდება მთელის ტომის
 სსხათი, სოციალუ ზ სამტათვე გარყნობა
 ზ დამკვირო თუხებები, მიმართუ ზ წესებებო-
 ზნა, სასტეღობა ზ საწმუქობა, შანგანი
 დხადრუ ზ გარყანა მეწარობა, სამწესობა ანუ
 საშინაოებო გამოაქმა ლექსია ზ სსილხია
 თქმულებათა. თუ უკსო თებოთ ჭქანიათ ვეოფ-
 ნა ერთს რომელსმე ტომსეკ უკანსებელს
 სეტყურებაში სმაღობოვ დაბოებთან ეკუთნი იმ

ვაკლებს; თუ ეს ყოფილა წარმაცებაში ის მისუსტდება სსუა ჭ სსუა უბედურთ შემთხვევათაგან, მაგრამ ნიქანი მისის წარსულის წარმაცებისა სრულებით არ განქარდება. საღისის სუჭტაცა: თუ ეს ამ საღისს ოდესმე უკეთებია დიდება ჭ განათლება, თუმცა ბედის წერა ხან ჭ ხან დაამტკიცებს მას, მაგრამ მისს მიუღონობებულთ შულო სასიათში გამომეცუქლებს წარსული სასელოვანება მათა წინაპართა.

✓ ამ საზოგადო საფუძვლით შეიძლება გამოვირკვათ თუა სუჭ ქართულის ენისა. დასაბამი მისი იკარგება აქათა წყუდიადში. მეცნიერნი ზირნი ეგარწმუნებენ, ვითომც ის წარმომდგაროებს პირისაგან ინდოელთა ენათა: მსგავსება მათი არისო უსადი ჭ რიცხუ ქართულთა ლექსთა, რომელნიც მომდინარეობენ აღნიშნულის წყაროსაგან, არისო პრაგალი. ამ პირისაგან მხოლოდ ჩუჭნს ენას არ აწარმოებენ: უმეცესი საწილი ეგრობათუთა ენათაცა მოაქუთ იქიდგანვე. ისტორიით ვიცით, რომ ოდესმე საქართველოზედ ჭქონათ ხანგრძლივ ბმანებლობა სსუა ჭ სსუა შემდეგ ცომთა—ელლისთა, რომელთა ჭ სნაღსთა; ჩუჭნი ენაც ამტკიცებს ამასა: პრაგალი მათი სიტყუქები მიუღიით ჩუჭნ წინაპართა. ქართუ-

ლი უპირატესი ენა განსაწილდება რამდენსამე
 შტოებთან: ქართლში & კახეთში, იმერეთში, გუ-
 რიაში & ახალციხის მხარეში დაუქმნებულნი უკე-
 თესი დარბაისლური საუბარი, სოცოდენის სველი-
 ლებთან სხვა ადგილებშიცა უკმა განმავლობაში
 გარეუნილა, საველდობრივ — თუქ დუმაგ სვესურეთში,
 ლაზის ტანში ანუ ტანეთში, სამეგრელოში & სუა-
 ნეთში. ტანელნი & მეგრელები სმარობენ ყრას ენას,
 თუქცა მათ შუა სცხოვრებენ ტოროსის სეობაში
 მუოფნი ქართველნი & გურულები; სუანური ენა
 არის, ჩუქნის აზრით, თვთ გარეუნილი. მეგრე-
 ლი. ქართლელს, კახელს & იმერელს სრულებით
 არ ესმის მეგრული უბნობა, როგორათაც მეგ-
 რელს არ ესმის სუანური უბნობა. მრავალი დრო
 წარმსდარა რაც აღნიშნული ენები ამ მდგომარე-
 თობაში არიან. ჭაკცებთ ვიცით, რომ ოდესმე
 თათნი მალლიონი სალნი შეადგენდა მათათ ქარ-
 თველთ ცომათ, & ეს რიცხვ სმარობდა ჩუქნს
 ენასა მისის შტოებთან. რადგანაც თვთ ქართველთ
 შქიანათ ბმანებლობა კავკასიის მთების ცოშებზედ,
 ამ მიწეზისაგამო მათ შეუთავსებიათ ჩუქნის ლექ-
 სები: აფსანთა, ოსთა & თვთ ჩერქესთაცა. უნა-
 მეტრავესად აქამოდე ისმის მათ საუბარში საეკლე-
 სიო სლამრთა ლექსები: სხანს, უფრო ამ მხრით

უმოქმედნათ მათი უღებზედა ჩუქს წინაპართა. უნარ-
 ველების ენასა, როდესაც ჩუქსნი სიტყვიერება აღ-
 ყვავებამი ყოფილა, შეიკავდა სამასს წელზედ
 მეტს ღროს — მეტსავე საუკუნითა მეტსავე საუკუნე-
 მდე; — ეს ის ღრო იყო, ოდეს აღმოჩნდენ შერ-
 თება ქროველთა ცოდნაა ზე მათი შემძლებლობა,
 ძლევა მონათი დიდება ჩუქს მეფეთა, დასელოვ-
 ნება ლიტერატურასა ზე განბრწეინება არსივე-
 გურისა. ჩუქსს ენაში აღბეჭდილ არიან ქრო-
 ველთა ცოდნა ეანსსუკვირებულნი თვსებანი — სიკნობე-
 ლე ზე სისწრაფე, ასოკანება ზე სარწმუნობებრივი
 მადრეკილება. მეტსავე საუკუნის შემდეგ საქართვე-
 ლთა ყოფილა შეწირებამი, თუ მეტა სრულიად არაოდეს
 არ დასუღა; სიქს ენასა ყოფილა იგივე; ენას აღარ
 ჰქონია წარმატება, თუ მეტა იგი არც დაეძულა.

თქუქს ჰყოფთ უნარავესს ქართულს ენასა
 სამ ნაწილად: საღმრთთა წერილად ანუ საეკლეს-
 სიურად, მდამთურად ანუ დარბაასულთა უნებობად ზე
 გლესკაცების ენად. ეს ჰქმშიარსთია. რა მიხუსით?
 ჩუქსს შეჰოთ უნებსნი ისტორიულთა შემოსავევთა
 მოქსელება ენასე ზე აქ სრულიად მეტსავედება
 წარმოთქმული სიტყუა. საქართველთა დღეუძნდა
 ქრისტეის სფუელთ; საქართო იყო საღმრთთა წერი-
 ლების ვადმალება ბერძნულთთ; წარმოსდგა საე-

გკლესია ენა. საქმისგანო სარწმუნოება რომ
 არ მივიყულო, არც ეს ენა ვეძინებოდა. სსოგად
 ენაზედ აღთქმათა ზ სუკკლესიო წყროლო
 გადმოღება შეუძლებელ იყო — სიგანა იყო იმის-
 თანა, რომელიც იმ დროს ამ ენას ვერ შეითუ-
 სებდა, ზ სდამართო წყრილი თვთქმის ყოველს
 ენაზედ ამ ვაჟად ითარყმნა. ისტორიულმა შემ-
 ინსკვემაც ისე მოიგანა ჩუქნსი, რომ ჩუქნს
 ენაზედ ეს წიროლები ითარყმნა საქართველოს
 ვაჟო, სბქმისწყაში ვრისკელ მიუბრუნე ზ მიითუ-
 სებული ენა უნდა დაიწყნოლიყო. მაგრამ ამსკი
 სუ ვიტყვო, რომ იმათი გადმოღება სსოგადო
 ენაზედ არ შეიძლებოდა. ოდესმე ეს უნდა მოს-
 დეს საქართველოში, ამაში უნდა მივბრუნოთ ვერ-
 ბილოთ: ეს ვაჟ სდგირა, თუ ვკსუის სსოგ-
 ადით სდამართო სიტყვს ვაჯრყლება: ეს მქს-
 ლი ენა უფრო ზ უფრო მქსლდება, საღისი უფ-
 რო ზ უფრო მოაკლდება მისს სქენას ზ ვაგო-
 ნებას... დარბაისლური ენა ანუ სსოგადო ენა —
 შე ამ სიტყუს ვინმარე სუკკლესიო ვნის წი-
 ხათ არსებდა, არათუ არსებდა, თვთ წაომაცება
 შიაც იყო. ეს აზრი შეიძლება შეძვეთ დავა-
 ტვიკათ. რუსთველმა თავისი „ვეფსეს ცეცხლანი“
 როდესაც დასწერა, დიდი დრო არ იყო გამოსუქ

ლი იმის შემდეგ, რაც საღმრთო წერილი ითარგმნა; ამ თხზულების ვარდა, სხუა თხზულებათაც მოუწევია ჩუშნს დრომდისინ; ესენი ზ უნამეცნავესად ზირუჭლი—არიან დაწერილნი მიმწიდავისა ზ განმუჭწნიერებულის ენითა, რომლისგამო კვლოვნებასედაც უმოქმედნიათ—ეს ცხადია—არა ავტორთა, არამედ დროსა ანუ რომელთაჲმე შთამომავლობათა; / რაც უნდა ვასაოცარის ნიჭით იეოს შემკული ერთი თუ ორი ზირი, ის ენის განვითარებას ვერ შეიძლება: მთელის საზოგადოების საქმეა ანუ მთელის საღისისა. კერძობითი ზირი მხოლოდ შეითუხებს ენასა მეტათ თუ ნაკლებათ თუხის ნიჭისაჲმებრ. როგორათაც ფუტკარი გამოსწუჭვს ყვაგილით ყოველსავე, რასაც რასმე ის კეთილს შეიცავს, აგრეთვე მალლად მინიჭებული შწერალი შემოჭკრებს თავისს ქმნულებაში ყოველსავე, რაცაი უუმუჭწნიერესი საზოგადოების სიტყუარებაში სძევს, მამა სადამე ცხადია ეს შემდეგი აზრიკა: საუბარს, რომლითაც არის დაწერილი ვეფხვის ცუფაოსანი, ჩუშნ მიეწერთ რუსთველს ამ მიხენით, რომ ყამნი წარსდენილან, შთამომავლობანი აღმოსაოცილან ზ მათ საუბარს ჩუშნამდე მოუწევია მხოლოდ რუსთველის ქმნულებაში.

თქვენ წარმოხსენებთ გრამმატიკის საჭიროებ-
 ბას; ხანდახან მისი სარგებლობა დიდათ არის
 მიღებული. მე არა მწამს ესა: გრამმატიკის
 განხილვითა ენის სწავლა შეუძლებელია, როგორ-
 რათაც ლოგიკის განხილვითა — შესელება. უფლებ-
 ლია მხოლოდ ბუნებისათვის ლოგიკის ძალი ღ
 მოქმედება; თუ ადამიანი ამ ძალით არ არის მი-
 ნიჭებული, შემოღებული ლოგიკა გერას უძუჭ-
 ლის. ამოდ არ მოიხსნის იმისი სწავლა თვითქმის
 ყოველს ევროპიისა ღ რუსეთის შკოლებში. ლო-
 გიკა იყო ნაყოფი მკუთარისა სწოლასტიკისა,
 რომელსაც ვნების ვარდა, სარგებლობა არა მოუ-
 ციარა; ლოგიკა შეამოკლებდა ვიწროებას ღ ჩაერ-
 ვიდა აზრის თავისუფალს მოძრაობას. რასაც აქ
 ლოგიკაზედ ვანბობთ, თვითქმის იგივე უნდა
 ვხსენებთ გრამმატიკაზედაცა. შეთურთმეცე ღ შე-
 თორმეცე საუკუნოებში, აგრეთვე შემდეგში,
 ქართველთ არა ჭქონიათ დაწერილი გრამმატიკა,
 მამ რუსთველმა ღ ჩარუჩისამმა, ვახუშტიმა ღ სბა-
 თაბულიამა რომლის განხილვით ისწავლეს სამშო-
 ბლო ენა? რასაკვირველია არც თქვენ იფიქრებთ
 ღ არც სხუანი იფიქრებენ, რომ ამ მწერალთ
 თსწულებადში ენისა ღ მისის განხილვის წინააღ-
 დეგი იყოს რამე. გრამმატიკა შემოვიდა ჩვენში

პირუტყვად შეოგრამეცე სეკუნეში ზ პირუტყვად გრამ
 მმეკიკოსად აღმოგვჩნდა ანტონი პირუტყვი, გან-
 ბრწენებელი მალაღობ ნიჭითა ზ დიდი მამუ-
 რალი; მისხს მეკადინობით სსოლსციკის გავლე-
 ხს გესხსა გსა საქართუტლოსა. ეს იყო იმ
 დროს, ოდესუკ იუთ ეკრობაში იგომეს სსოლს-
 ციკის უხარკებლობა. შემდეგ ანტონისა გრამმა
 ციკებო დავუწერეს უფალთა— დოდაცო, ოსხელი-
 ანმა ზ ხეიბნოცო. იუთ იმათი განახებო არ არან
 ქართულს ეხს თუბანსუკ დამკობებულნი. არ
 შევიძლია არა გსიტყუო, რომ ამ მამუტყვად ამარ
 შრომა დოდაცო, თუ ვიფიქრებო, რომ იმათი
 განახების არან კათიულარის ურდა ახლ მისწ-
 ლეთა გრამთა, რომელთუკ იქულებოთ. აკათიულს
 ზ რომელთუკ მუარესეკ დუბ ოფიქრებენ, შეკუ-
 ხად რომელთამუ ფრთაკანა? მანდელს დროს მო-
 წინვე მეცნიარნი განათლებულს ქმსკებში კიდევ
 ცდილობენ გრამმციკის აღმოსოცებთა ანუ სოკულს
 შეკვლას. მამსხანს უცემა სურბილა ოქმსნი
 სურბილო, რომელითუკ მარწყვეთ ბაქო ქართულთა
 გრამმციკის შედგენისათვის. რაც უხდა კარგი
 რამ დაწეროს ბაქოში, აუკუთლებული, მესქლს
 სფუტქვლსუკ ზ მესქლს განახებესუკ უხდა დას-
 წეროს; შრომა მისი იქნება უხეყოფო ზ დროს

დაკარგვა როგორათუ იმისთვის, აგრეთვე სასო-
ვადობისათვის.

მაშ რა უნდა გქმნათ? ვაღონ ვაქუსთ მკითხით,
აქ რას ვუხუცებთ მკვნიურსა? & თუა: ძალია
ღმრთელობა. ამ ხუცისათვის ხუცსა იუქებს იარა
წყობა, ანუ იარა ღონისძიება; ბარუქუა — თუა
სწავლა სასოვადო თუ დაბნისიუდა ენა; მუ-
თარგ — ეურადუბათი კანსა ამ მწერალთა, რომ
მკლნავ მკიცვენ უაყოებს სასოვადო ხუცისა.
გასწავლს მასწავლელს მასწავლებელი თუა კითხ-
ვება & ენის განსილუება მათეარის უკანსილუ-
ლის თუქდება, რომელთაც მდუამარეის სამდუა
განსილუება. იარსიუ სესნილუბა წყობისა არას
ერთი ერთმანეთისხუც მჭიდროდ დამოკიდებულნი;
ერთი მათეარა მასწავლს მუარეს მკვნიურს წარ-
მდგენსა. მწერალი ეურ მათეარეის კარვის მწერ-
ლის დამუხმება, თუ უურეს ენს ცხნა იარ გათარა.
აქქებს უხუცებდა ბქორ ქართულთს როგორათუ
კარვის ქართულის ენის მუოდესა არ შეიძლება
გამოჭკითხით იმისვე, როგორ მათეარეის უოდნა?
დაწერათის გრამმატიკის განხილვის უოდნით
თუ კარვის სასოვადო & კარგი მწერალით ენის
შეთუქბით? რაც აქა გხიქუთ ბქორსუდ, იგივე
უნდა იოქებს ხუცსნის დროის განმარქენებულო.

წოდებულ — ალექსანდრე ტავტემაძეს, ნიკო-
ლოზ ბარათაძეს, გრიგოლ ორბელიანს, და
წმ. გიორგი ერისთავს.

თქვენს აზრით, ზოგთ უნდათო საეკლესიო
ენის შექმნა წერაში, და ზოგთ კარგის საზო-
გადოებისათ. მე დიდი ნატვისრემა მატებს წარვე-
ლისა, მაგრამ უნდა აღვართ რომ უფროა მისი
სმარება. თუნდ რომ კიდევ ვეცადნეთ, სწულებით
გერას ვიქო. დაბალი ანუ გლეხური ენა სათქმელი
არ არის. გლეხების სუბარი გერ შეიძლება მ-
ღალთა საგანთა გამოხატვა შუამდგომლობას. დავრ-
ბა უკეთესი საზოგადოების ენა. ეს არის, რო-
გორათუც მოვისხებთ, უწარველესი წყარო ჩვენ-
თა ენის მოსწავლეთათს და ჩვენთა მწერალთა-
თს. ვეცადნეთ მივითხოთ იმისი აგებულება,
თესებები, ერთის სიტყვთ იმისი სასათით. თქვენ
აზრი გაქვთა რომ, რუსთაველის ენა ვიქონით
მაგალითად ჩვენსა და ჩვენს შთამომავლეთათს. მე
არც ამას ვარ თანახმა. ეგ არ არის, რომ
რუსთაველს აქვს დიდი დიდი ლირსებები, მაგრამ
ის სცხოვრებდა მეთარმეტე საუკუნეში და აღარ
გეტყვის ჩვენს დროს. ის არის სამკვდრებელი
ქართულის ისტორიისა. ჩვენსი მულები, ჩვენსი
ვლის მულები, ერთის სიტყვთ, შთელი ჩვენსი

ცოში მანამდისინ ხალხთ სიიღამ აღმოიძვებოდეს, განსჯურებით უნდა უმსყრდეს მალაღსა თაგისს გენიასა. თუ მისი ენა აქამოდე არის უკეთესი, სხანს, რომ ჩუჭნს საზოგადოებას ექსესის საუკუნის განმავლობაში სრულებით არ წარუძარბინია წინა, ჭ ან უკუძეკულო, ან სდგას გრისა სარისს-წყედა. მაკრამ რამდენიუ საზოგადოება წინ მიდის განათლებითა, იმდენი ივლეება თვათ. სიჯეჯეჯე-ბაცა, საქარბეგოთს მოუვ-და დრო მამ რუსთაგ-ლის ენაც დამუჭლდება. აწინდელნი ბერძენნი ჭ მათნი შთამომავალნი აღარას დროს არ მიუბრუნ-დებიან ჭოპერის ენასა; ჭოანცუჭნი — მოლიერის ენასა. რუსეთში ნუჭინის საუბარი ასლავე მუჭლ-დება ჭ უკან რხება.

მართალს იცეჯ, ზოგიერთის მწერლის ენა უფრო კარგიაო, ჭ ზოგისა უფრო დაბალიაო; მართალს იცეჯთ, მეობთა მეობი არ გამოილყე-ვაო. ეს აუცოლობეგლია. განსსვავება ნიჭიერებაში ჭსმეკს. რამდენიუ ადამიანი მალაღის ნიჭით არის ბეძეკული, რამდენიუ უფრო ჭემმაროცს განათლე-ბაშია, იმდენი ენა მისი იქნება უმეტესად მიმწი-დაგი ჭ განვითარებული. ენა არის ჭორომა აზრისა ჭ ჭორომა მსოლოდ გამოჭსაცავს მას, რაც იმის ქუჭმ მდებარებს. თუ მწერალი ღარბიბა აზრბი-

თა, რაც უნდა ეცადოს ვერას მოასწარებს, უსწარ-
 სო წარსებს მეცხა. აქ შეიძლება ვსთქვათ: არც
 კი არის საჭირო, რომ მწერალი მეცად ცა-
 ლადებს ენის ცანძულებურებას. არა თუთვე მო-
 დააყებს თვსს შესაგებს წირომსი ასე გამოაქმას.
 თქვენ სწეო, ქართული ენა სრულია არისა,
 ამამოცკი უნდა დარწმუნებულს იყვნეთ, რომ
 წარსულის ეცადულის დექსების მიღება მასკან
 აუკლებულს. ეთქვას სიკეთეს ზე ეთქვას ის-
 ცილოული მანაებ, იდეო ზე წესდებულბათ.
 მეცხეა, მათსოცენ ასეუ გამოაქმას ასე წარ-
 წესსა, რამდენსე უწეს არ ეთვალს, ზე თუ
 ეთვალს ერთს სულსი, არ ეთვალს სსე ს. ლ-
 სებში. ეთვალ სავაძმყოფობა მ. კ. კ. კ. კ. კ. კ. კ. კ. კ.
 დაცს იყმსი ზე არის ერთს ერთს სწეოს, ზე მჭიდ-
 როდ დამოკლებულს, აქეთვე ექვს. ცანსაკება
 ერთს ენასს სწეოსკან მკემდებულბათ, სკეპარს ამ-
 დენა უფრო მდობარს, რამდენსე უცხა-თქვით.
 სკებოთ მქონათ მასეც ეთვალენ. მამადამე, რამ-
 დენსე მდობარს ენა, იმდენა უფრო მრავალთ
 გარემო-დექსებთ მიიღებს. ხეცხ ეთვონა, რომ
 ქართული ენა ასე გამოქართი ზე გამოტყდითი არ
 იქნებოდა, რომ სწაოსულის ზე იწმინდულის ენათ
 არ უძეძეხათ მასეცა. აგრეთვე იმ

მე მდიდრები არ იქნებოდნენ, რომ ერთს მეორე
 რაზედ ურთიერთი მოქმედება არა ჰქონდეთ. ამას
 ამიტომ ვიტყვით, რომ ჩვენს შინა შინა,
 რომელთაც არ მოსწონთ უცხო-თქვით ლექსების
 შიშობა. ქართულს სიტყვებში. ესეც არ
 უნდა დაევიწყეთ, რომ ესა დაჭრულა არ არის
 სიქარი, რომ უხატობად ჩვენს ესა არ უნდა
 გვირათ უცხო სიტყვები, ესე იგი მაშინ ჩვენს
 ლექსი თქვით არის სიტყვით გამოსიტყვა.
 თუკი ამისა და დიდი გნებო წამოსტყვა
 ამ გვირის მოქმედებითა, შექმნებო, არ ვა
 ვაგნებო ესა...

ამ ვაგნებ ვანციკურებო ვუთითებს მად
 ლობისა მუცდანიერობისა, რომ ამისა ვაგნებ
 ბი წეს-კანისა მახურო. ამ მუცდანიერობა ვა
 ლთა დაევიწყებს სიტყვითა წესობა და ვაგნობა
 რაგნობა. ბევრი თქვით ვაგნობა უნდა მისივე
 რაგნობითა მუცდა და ვაგნობა მათს სიტყვითა.
 ეს სიტყვითა იგი ხსენისა წამოსტყვისათა, რომ
 დაგნობ სიტყვითა ვაგნობა წესობა და ვაგნობ
 თუგნობ, იმდენი უფრო სიტყვობა ვაგნობა
 და ვაგნობა. ვანათუგნობა მისივე უმსალო
 რაგნობა მისივე ადამიანისა და ვაგნობ თუგნობ
 ჩვენსგანთა, რომ შექმნისამებო ვაგნობითა მათ

ეტოსათაჲს; ჭ ამისთჳს მწუკარებით უნდა უჩქერ-
 დეთ იმ ზიართა, რომელთაჲც ახსოვთ მხოლოდ
 თაეიანთი თაეი ჭ რომელნიც უხარებლოდ მალეენ
 ჭ თელეენ მიწაში თჳსს ცალსაყებთა ჭ ცნობა-
 თა. მადლობას გიძღუებით აგრეთვე თქვენ მიერ
 გამოცხადებულის სურვილისათჳს, რომ თაკისუფალს
 დროს შეეპირეთ სოლმე, ჭ ურთიერთის აზრები
 წარმოვსთქუთ სოლმე როგორათაჲც ქართულს
 ენაზედა, აგრეთვე სსუ. ჭ სსუ. სატარო საცნებ-
 ლედა. ეს არის უზიარტესი ჭ ცხოველი ღონისძი-
 ეთა, ვარების განმალეობელი ჭ სწეობითთა ცნობ-
 ბათა განმარტელებელი. ამ გუარ გრებთათაგან
 შესდგენენ ევროპაში მეცნიერთ საზოგადოებები
 ჭ დაუძნდენ აკადემიები სწავლათა, რომელთაჲც
 ღილ ღიდი სიეეეე უჩქენეს გავრბობათა.

თქვენსი ერთგული ჭ სამარადისო ზაცვისმცემელი

დიმიტრი ზაქარაძე.

10 მაისი, 1860. ქ. ქუთაისი.

ს ი ტ უ ჯ ა

წმინდასა ღვთსა ნათესავსა მარსვლასა.

თქმული სიონის სიბოძროსა შინა ვაბრიელ ენის-
კონათესასამცირ.

(აბრილის ა-სა ღვთსა. ზეა-სა წელსა.)

ყოველივს, ოდესაც მკვლავსა მუჭკრებს ქრის-
ტიანეთა ღვთვანდელსა ღვთსა მოხატონებლად გნე-
ბათა უფლისათა, ერთი ჭაწრი, ერთი წარმოდევნა
უმიტის ყოველითა განცუფრებს ვახუბასა ჩუქსნა.
ეს ჭაწრი მას წყდა, ვითარ შარული ვეიქმნა ჩუქსნ
უფალმა ჩუქსმან იესო ქრისტემან ჭ ვითარ მკო-
რედ ვართ განმსადებუენი ქმნად მისთვს; რა-
დენი სიფვარული, რამდენი მ ვაღლითა ვვიჩუქსნა
ჩუქსნ ჭ ვითარ მკორედ ჭაბუქს ჩუქსმამა მადლო-
ბასა მათვს ჭ მსთა ყოფსა მათის მყოვსკბასა-
თვს.

ამ არს მქამლი რამდენსამუ ღვთსთ ვამო

ვსაქებს ყოველივე რააცა ჰქმნა ჩუქნავს უფალ-
 მან ჩუქნამან ესო ქრისტე მან. საკმარისი იქნება
 თუ ჩუქნ მიავიგონებთ, რომელ სიყვარულისა ზ
 სიბრძნეულისა გამო ჩუქნისა მან დახება თუი
 ზეცასა ზ დიდებასა მღუთისასა ზ არ ითაკილა
 მიღება ჩუქნის გლასკის ბუნებისა. ჰსცხოვრებდა
 რა ქუქნებისა წყდა უმეტეს ოც ზ ათისა წლისა,
 მან გამოცადა ზ დაითმინა ყოველივე რააცა რამ
 არის ცხოვრებასა მან კაცისასა შესაწესებელი ზ
 სამხელით. იგი არათუ მსოლოდ მოკუდა ვერას
 წყდა, არამედ მთელი ცხოვრება თვისი განატარა
 მას წყდა, გარსა, სუ იფიქრებთ ვითომც იგი
 იქარაშობინახსოვს რომელთამც გარგანთა საკლუთე-
 განებთათ: ჰქმარცთა, მას არა აქნდა სანდისსან
 ადგილი სადაც თაგი მიედრიკა; მაგრამ ეს არ
 თუა მისეზად მისთა შეწესებთათ. მას აწესებდა
 სილვა კაცობრივთა დამდაბლებთა ზ ბიწიერებთათ
 თუ ჩუქნავსცა. რომელითც არა ვართ უცხონი
 ყოველთაგან ვნებთათ, სამიძიო არს სილვა მოყ-
 ვისთა მწიკუტლასა ზ ვნებისა, თუ ვნებობთ, დამ-
 ცობებთ მათი უფრო უმეტესად შეწესებს კაცსა,
 რამდენიც უმეტესად არის სული მისი წმიდა ზ
 უმაღლესი; მაშასადამე ვითარ შესაწესებელი იქ-
 ნებოდ, სილვა ამის ყოვლისა აჩვენისათვის: რომ

ღოს თვალშია თუ უმცირესი მწიკელიც შესაძრ-
 წუნებულ არს. ვარს ამ უკანსკნულთა ღვთა-
 შისა შესეგა მან პირადინ მათელი სხმელი გნე-
 შათა, შესამლებულთა. ქმსკანასკელა. ცუულოდ
 არ ეუბნებოდა იგი მაწყოთა თვსთა. ბელს მის-
 გედნიმანისსა; „მეწყსებულ არს სული ჩემი
 სიკუდილიდმდე;“ ცუულოდ არ აღოცუნდა იგი
 სამეზს ვადრე სისხლის თვლიდმე შამსა ში-
 შათა თვსთა მეცემსლთა „ამათა! უმეთუ შესა-
 შობებულ არს თანა წარმსკედინ ჩემგან სასუმელი
 ესე.“ ვარს სე გეონათ კელოდ, რომელ მის
 ემნოდა შილოდ სორციელთა. ცნებუა, ცემისა,
 ლურსმებისა ჭ ვებოისა? არ! მსეყსის არსები-
 სთვს, ვითარც იყო ვამაშსხელი, სორციელი
 ცნებუა არა რა არს სულიერის ცნებულთა. ში-
 ცსივარშინ იცოდა რომელ შიწინა ექმი, რომ-
 მელსა შინა ბუნება კაცისა ცსივად ემარჩის
 შეწინა შინა მისთა, ვითარს დამბალებადმდე,
 ვითარს ბნელს საქმებდმდე მაყენს ბუნება იგი
 გულის თქმითა ბაროცთა. მეგრშინ დაბოყსა რა
 ქმსკანასკელა ცოდვად ჭ ვარდადამა ჭ შილა
 შესაწროვლოდ დაწკობილის სასეოვებულთა მღუ-
 თისსა, იმაყენა ღობსნი სტყურსლთნი თვსთა ვან-
 შინსკეთათვს. ძალედეა? სელსა. იქნოს არ შესა

წესებულებით სიკეთილდამდე, იმ სამხელ სე-
 მითაც რომელთაგანაც მასწავლებელს მისთა მკვრია.
 უბადრუკიან იუღამ ვუღრსეფ ცანჭვიდა თხსი მო-
 ძღუარი ჭ მკვობარი: ეს იყო უმეტეს მესაწუ-
 სებელი, ვიდრე ლუბინანი, რომლითაც განურ-
 თხეს ტყონი ჭ ღვინი მისნი. ნარძობანეთა ფარ-
 სეველითა ჭ მწიგნობართა, ვითომც ვუღს მო-
 ვინეთა საწმენთებისა ჭ ჰსეველისა, მოსმარეს
 თუთ უბნელებსი მსკეტებანი განსაზღვრამელედ
 თხსთა მკვრობითა ჭ შურთა მისდამი; ეს იყო
 უმეტეს ძნელი მოხატეხი, ვიდრე ყოველნი
 ტყმანი ჭ უვრიძლანი უგომნობელითა მონათგან
 მღუბელითა მათურისთა. საღსი იუღანთა, რომელ-
 თაც აჩქსნა ათსნი ქველისმოქმედება, რომელნი-
 ცა, რამდენსამე ღღის წინათ, მიეცებნენ მს
 ღღადებთათა: ათხანსა მესა ღვითთხას, აწ ნა-
 ციების ტყმისათხს მოსუყებულთა ჭ მავეართა,
 იწყს ღღადება: ავტოს აუუ ვრუბს აუუღვი:
 ესეთი უმაღლოება ჭ ვანქსელოება იყო ასო-
 ღად უმძიმესი ფუარისა მის, რომელი მან აღი-
 ტანა ვოლუგათასა ზედა. უსკულოო ნილუცემ
 მისცა იგი სიკუთლოად, მკომნობელითა იმავე
 დროსა, რომელ მასში არა ვითაოსა ბრალსა არა
 ჰწაიებს: ესეთი დავიწყება ვოვლისავე სამართა

ლისა ზე შამაიხეობა ძლიერია ქმსენისათა, აუკნინ უმეტესად სატანგანი თუთ ეკლის გვრ- გუნისა, რომელიც იყო თვისა ზედა ექსონსა. უკანასკნელ მსევლით სსტეკობა მსედროა, რომელ- ნიცა ცნებებს შინა უბრლო კაცისა ჭაიბდენ თაგისა თხსსათვს საამაიხებსა, ზე ს.ბ.ბ.ბ.ბ.ბ. ფ- რსციველითა, რომელითა მივიდნენ იქმანს, რომელ განკიცხვდენ ძელზედ დამოკიდებულს ზე შამა- კეტიდეს ვნებულს, განსაკრიომელიდ უნდა დაქარუ- ლეძინათ სულიერნი ცნებანი ექსონსა.

განა არა შამსედეელი ამა უმაკალითა ცნებუ- სს, სადაცა იყო შვირთებელი სულიერი ზე სორ- ტიელი ვნებანი, არა შამსედეელი შისა, რომელ ვითარს განსაკრიობებს სსსათა ეჩქნა ამას ამ ექმად ჩქნსი ბუნებ, მესხაური ვრთს წამსაც არამეთე შვირთა თხსს სიგვარულსა ზედა კაც- თადში, არამედ ილოცვდეს თხსსა ვეუამცემელ თათვს, მეტეუშლი: «შამა მიუცხვე, რამეთუ არა იციან რასა იქმან.»

აი რა ჭქნა ჩქნსთვს მესხაგარმან ზე რასა ითხაეს ჩქნსგან ამა ვოველითათვს? ითხაეს მხოლოდ შის, რომელ ჩქნს ვვიეგარდეს იგი ზე ურთიერთა, ზე არა დავიფ წყოთ შისნი მტეკბა- ნი. ზე ამსაც ითხაეს არა შისთვს, რომელ ჩქნსი

სიყვარული. იეოს მისთვის სასარგებლო, არამედ, თავისა ჩუქნისათვისვე, ჩუქნისაკე ბედნიერებისათვის. გარნა ვითარ მტირეს სედავს ჩუქნში. მაღლობასა, ზე მათ ყოფასა მიბამეად მისთა. მაგალითთა.

გვაკვრებს ზე გვეძიება ჩუქნ იუდა, რომელ-
მან ესრედ ურცხვად უღალატა თვისსა კეთილის.
მყოფელსა; გარნა მძანო, ჩუქნ არაოდეს არ.
ვღალატობთა. უფალსა? ვანა ყოველივე ცოდვამ,
ყოველივე დავიწეება მისთა. მაგალითთა არა არსა.
მისი ღალატობა? ოდესაც ვუღი ჩუქნი სავსე
არს ქუჭენიერიითა. სურვილითა, ოდესცა ჩუქნ.
ყოველისავე სულითა მიეცემით ბიწიერთა. სურვი-
ლითა, არა მოვადგინებთა. ამით მაცხოვარს უძა-
დურსა მოწაფესა, რომელმანცა გასცვალა იგი.
ვერცხლსა ზედა?...

დაბრძობილი პირმოინებთა. ფარისეველთა ზე
მოსუცვებულთა. იუდიანელთა, მათი განაღობება
ზე უსჯულოება. განაღობებენ ჩუქნში შიშის ზარსა
ზე სიძულვილსა, გარნა მძანო. ჩემნო, ესე დამთ-
ქავი. საფუარი. განქრათ ქრისტეანეთა. შორის?
გეონიესთა თქუქნ, რომელ სიჯუჯანსა ზე მოქმე-
დებანი, ზეერთა. ჩუქნთაგანთა არა მოადგინებენ.
უფალსა ჩუქნსა მნელთა. ცანჯუკათა მიღებულთა.
მისგან მუქნითა ფარისეველთაგან? სამელოგარო

ვინაა ფაოსტეგელთა ესრეთ ღრმად დაფუძენილ არის სულსა შინა კაცთასა, რომელ ბევრი ძალი იუნდა კაცსა მისგან განთავისუფლებასათჳს.

აიიან სოლმე! ოხ! აიიან სოლმე ჩუქსნ შორისკა აილაკენი, ესეულონი მსაგულნი, რომელნიცა შირიას შინა მართალთა სამართალსა შინა შეაფთა, უმკროსთა მიათა იესოსთა, სძირად წარმოსთქმენ უსამართლოსა განჩიებასა ჭ ამით განასლებენ სულსა შინა იესოსსა მწუსარებასა, რომელიცა შეამთხვა მას ზონტოელმან აილაკე.

საღმართოსა შინა წერილსა აღმოვიკითხავთ, რომელ შემტოდე ქრისტეიანნი შეორედ გუარს აცმენ უფალსა, — ჭ ესე არა არს განსაკურველი? ძალიუმსა შოითმინოს ყურადღებობა ჩუქსნ ჩუქსნს ცსოფრებაზედ მან, რომელმანცა ჭქმნა ესდენი ჩუქსნის ცსოფრებისათჳს!? ქუჭყანასედა კაცთა შორის ივთ უძალესი სიყვარული არს სიყვარული დედისა თჳსის ძულისადმი; რაასათჳს? ამისათჳს რომელ შობა ძულისა ყოველთჳს უღირს დედას საზარო მწუსარებათ ჭ სანდისხან სიკუდილადცა. ოხ! ჩუქსნი სულიერი შობა უღირს მაცსოფარსა გამოუთქმელს მწუსარებად არამცთუ სორციელთა, არამედ სულიერთაცა; ამისათჳს არა

რომელი დედა ებოდენ არა ჰქონეს უღირსობისა-
თუს თუხის მულისა, რომელნაცა ჰქონეს მცხო-
ვარი მსოფელი ჩუქნთა ცოდვითა. მცურთა ეხი-
ლთა, რომელთაცა ჯერას აცვეს იგი, შესაძო-
ნის ჰქონდათ ცოცხოდენ თავის განმართლებე-
ლად ისა, რომელ მათ არა იცოდნენ არსა იქმო-
დენს მაგრამ რათა განმართლებენ თავსა ქრისტი-
ანები, რომელთაცა კარვთ იცოთ, რა უღირდა
მაცხოვარსა ჩუქნსა ჩუქნნი ცოდვანი, სილო არ
დაესტნებთთ კი ზ ვაცონებთ მას უნაგუთა
გიაღვროთისათა.

რათა ესწავლებინა ჩუქნთს თავმდაბლობა ზ
ეჩუქნებინა, რომელ ამოუბა ზ უქმინდური თა-
ვის მოყვარება არს ფიცი ეთიელთა ჩუქნთა
ცოდვითა, მაცხოვარმა თავი დაამდაბლა ჯვარცმად
ზ სიკუდილამდინ, ვითარცა კარვან მძვინ ზ
უბასუბობან წინარე თუხთა მწვალურეთთა; ვანსა
ჩუქნ ვერ დავუდებუბათ თავი ჩუქნს; ჩუქნთს
ჰხეული უსოვრებისა ჩუქნისა არს ცოდვანი
ჩუქნნი თავისმოყვარება.

რათა ესწავლებინა, რომელ სიყვარული მცურთა
ზ მოყვება ცოდვითა არს უმაღლესი სისრულე
ქრისტიანობისა, იგი, თელსცა მდიდარები სისს-
ლოსანი ვარდამოგადონენ მისგან, ილოცვდა

შეგერთა თვსთათვს; ცარსა ჩუწნ წარმოდგენავ არ
შეკვძლან ვითარ შესაძლებელ არს ცოვად გურა-
დლება მისდამო ვინც შეგვამთხვევს შეტირყს
უსიამოვნებასა.

გამცემელობამან, პირმოთნობამ ჭ სობორო-
დემ ფარისეველთა, უმადურობამან იუდიანთა,
ესკულოვებამან პილატესმა, მსეცობამან მსედაარ-
თა ჭქენებს კორტი უფლისა ჭ დასუსტეს სუ-
ლი მისი სიკუდილამდე. სოლო ესე ყოველი
სიამენი არა უტყვიბენ აქამოდე წელულებისაგან
გულისა მაცხოვრისასა.

სოლო შენ მაცხოვარო ჩუწნო! შენ, რო-
მელმან გამოსცადე სიღრმე ყოვლისაგე ვაცთა
შწესარებისა, სორცსა შედა რომლისასა თვთოე-
ულთა ცოდვთა ჩუწნთა დაამთინეს სისსლიერნი
თვსნი ნიშნნი, რომელიცა აქამოდე ივანყვ
ცოდვთა ჩუწნთაგან, შეგვეწიე ჩუწნ, რათა უმა-
დლესმან აზრმან ჯუარისა შენისამან მარად
ვანანათლოს სული ჩუწნა ჭ არა მისცეს ნება მი-
ლისა სინიღისსა ჩუწნსა. შემუსრე ძალითა
ჯუარისა შენისათა უსილავი კერანი, რომელითაცა
აღმართავთ, თაყვანის სოცემელად, გუელთა მინა
ჩუწნთა, ვითარცა შემუსრე იდექმე კერანი წარ-
მართანნი; მოკვკვე ჩუწნცა ცოდვანი ჩუწნნი,
12.

გინათიან ხუცნუკა, ჭეშმარიტად, სძირად არა ვუ-
წყით რასა ვიქით, დაბნელებულნი გულის თქმა-
თიან. ვესწავლე ხუცნუკა ჯერჯერად სულითა
ჲ გულითა ჯერასა ზედა შენსა, რათა შენთანავე
აღვსდეთ დიდების დღესა აღდგომისა შენისასა. —
ამინ.

(გადმოთარგმნული რუსულით.)

პირველი მოქმედება.

აღწერილი ასე მოსარდის რქიანის საქონლის
რიგი არის დაუმსებელი. გამოცდილებასა და
სწორს გამოკუთვებასა ზედა; აქ არის მოსხენ-
ბული გამოცდილებები დიდათ ცნობილთ რუსე-
თის და სამსლურს გარეთ მამულის მენაჯრონებისა.
საბუთად სისწორისა აღწერილის ღონისძიებებისა.
ეს ღონისძიებები გამოდგება ყოველს მამულში.
ძრიელ დიდში და ძრიელ მცირეში.

რადგან სბორები ისოცებისა სიანჯარაშივე სსუა
და სსუა სსუულებებისაგან, რომელნიც ზოგ-
ჯერ დაწეობაში არიან უბრალონი, სოლო შემდ-
გომში გასდებიან სოლმე სამიძარნი, თუ თავისს
დროსედ დაწეობაშივე არ მოიხაზიან; ამისაგა-
მო აქ აღიწერებას ადვლად საშოგარნი ღონის-
ძიებები, რომელნიც ანაქთან გლესებში და სო-

ფლიურს მდგომარეობაში. ეს ღონისძიებები უმეცესის ნაწილით არიან შესწორებული აღმწერელის საკუთრის გამოცდილებით. წამლობის დროს, ასალ მოხარდა. ცხოველთა. & არიან. მიღებული. იმ კაცთაგან, რომელნიც არიან. დიდად განვითარებული. ნირუცყეთ. მკურნალობის საქმეში.

წესი მოვლისა. იქნება შემდეგში:

ა) წესი მაკეს ფურის მოვლისა.

ბ) მოვლა სბოებისა იმ დროს, ოდესაც იგი. წი სწოვეზ რძესა.

გ) მოვლა სბოებისა შემდეგად რძივად მოქარებისა სრულს აღზრდადის.

დ) სნეულებები, რომელნიც უმეცესად შემოსევათ სოლმე სბორებს & აღწერა იმათის დამყენებელისა & მოსწაბილის ღონისძიებებისა.

ე) მოვლისათვის მაკეს ფურისა.

ფური იქნება სოლმე მაკედ თრმოცს კვრამდის. ანუ თრას თრსმოც & სუთს დღემდის; მკვრამ. ეს რიცხვ არ არის. ვარდაწეუწეით აღვარებული; იქნება. სოლმე შემოსევაები, რომ ფური. ივლის. მაკედ სან უფრო გრცელოს, სან ძრიელ, საკალებს დროს. ცერსიეს სუთას სამოც & თსუთ. მკეს ფურსედ თვალის დევნებითა. აღმოჩენილარა, რომ ოც & ერთი ფური უოფილა მაკედ განვრ-

მობასა შინა ორას ორმოციდამ ორას სამოც ჭ
 აას ღლეძის; სუთას ორმოც ჭ ოასი, ძროხა ორას.
 სამოც ჭ ათიღამ ორას ოასმოც ჭ ცხრამეცს
 ღლეძის ჭ ათი ძროხა ორას ოასმოც ჭ ათიღამ
 სამას ოც ჭ ერთს ღლეძის. სსოცადოდ არის,
 შეხნეული, რომ მსხვლის მოდგმისა იქნებთან
 მაკე უმეცესად გრძელს დროს, ვირემც წვრი-
 ლის მოდგმისა: ვერყოვე ცხობილ არს, რომელი
 ძროხა, მაკე სსარე სბოთი, მობს უფრო გვან,
 ვირემც ძროხა, მაკე სავურე სბოთი, რაც უფრო
 დიდხანს იქნება მაკე, მით უფრო მსხვლი,
 ძრიელი ჭ ძრიაელი ველოება სბო; აჩქარებულს
 უტუტ ყოლაძი სბო იძობება სუსტი: სბო, და
 ბადებული უწინარესი მუდის ოჯს დამაკებისა, იქ-
 ნება ან მკუტარი, ან მოკუტება შემდგომად მო-
 ბისა ძრიელ ხქარა; მობილი შემდგომად მუდის
 ოჯსა, გარსა სრულს გადაძის, თუნდ დამიეს
 ცოცხალი, მანც სამუდამოდ იქნება სუსტი.
 ყოველს დროს, ჭ უწირავესად სიძაკის მეორეს
 ხსენებში, რადგან იმ დროს უმეცესად იძლება
 ჭ უჩქარესად იზრდება ხასხუთი, უნდა იქონიონ
 მაკე ფურსუდ თუო ვუოს მოდგინე წყდამედ-
 ველობა: უნდა ეძლიოს სტკიული არა წასდენილი,
 არა სვენებული ჭ ესრეთი, რომლისაც პირუცყვ

უწინვე იუტეს შერეული, სასმელი უნდა იყოს
 ეგრეთვე შრული ზ სსიაძოვნო; უნდა შეინახონ
 ცხოველი ესრედ, რომ ის არ ეწყალოს რბოლი-
 სა, ცკინისა, ძალის დაჯანებისა, შეძინებისა ზ
 სსუთა ამ ეტუათა გარემოებათაგან.

ჩასასული იკუმბება ზ იძლება დედის მუცელ-
 ში სისოჯიოსაგან, რომელიც მდგომარებს იმის
 მუცელში: ეს ნიშნავს, რომ თვსებასა ზ რაოდენ-
 ნობასა საკმლისა ზ სასძლისა, რომელიც ემ-
 ლება ფურს, უოუოდ უნდა ჭქონდესა წედმოქ-
 შეება თვთ ჩასასულზედაცა, რომელიც იზრდება,
 ესრედ ითქმის, საზრდელითა თვისისა დედისათა.
 თუ საჭმელი საგნებელი არის დედისათვს, მაშინ
 უმტუწლად ის ეგრეთვე იქნება საგნებელი ჩასა-
 სულისათვსცა, ამისთვს ცკბილი მინდგრის თიგა,
 არეული ანულის ბზესთან ანუ ჩაღრსთან, დატ-
 რილი ჩაღრს ანუ ბზე პურის ძარცკლით, მოსარ-
 შული კარცოფილი მცირედი, დურდო, მხოლოდ
 არის შემოსვიებაში არ დამუავებული ანუ ცსელი,
 სიცვთ ეოველი, ჩასაც პარუტეუ სტამდა უწი-
 ნარეს, ზ ჩისაც უკუმ არის შერეული,
 იგარებს საზრდოდ მკვე ფურისათვსცა.

მკორეს სიმაკის ნახევარში, რაოდენობა რძისა
 იწყებს დაცოცაებასა, მუცელი ებერების ზ

საჯმლის ნდომა მოემატების, ამისთვის ამ დროს
 ძროხას უნდა ეძლეოდეს ისეთი საჯმელი, რომე-
 ლოც უმეტესად ეწევა ჩმის წარმოებას, ვარსა
 არა უმეტესი ზომიერის საკუჭებისა. ოდესაც მო-
 ახლოვდება დროა მოცებისა, მაშინ საჭირო არს
 ემაჯებოდეს ცოც-ცოცად ეს როდენობა საჯმ-
 ლისა. ფრიად სასარგებლო არის ეძლეოდეს მო-
 ცების უკანასკნელს კურებში სასმელად ცვილი
 წყალი დაღერლილის პურის მარცვლითა, მაგა-
 ლითებრ ვედრას ანუ სამს თუნეს მოუნდება
 ფქვილი ერთი ანუ ერთი ნახევარ გირვანქა.
 ამით შეიძლება ეჩუქნოს თანამეძვეობა ჭ უხვად
 ჩმე ჭქონდეს შეძგოს დროში.

იხსებ მამაცაშული.

(ვანერძელუბა იქნება შემდგომ წიგნში.)

მოწველო ზელოწივავ

უფალო რუსეთუჲ!

დიდს სურვილით მოველოდით განგრძობლბასა თქუწნის სტატიისსა, მაკამ ეს ორი თთუწუც უავიდა ჭ ჩუწნ არა ევუქუწლარა—ვერ შევიტუყუთ შავისი დაბოლოება. რა მიწესი არის შავისი ვერ გამოეკვნია, მხოლოდ ესკი ვეყით, რომ შავიარი მოქმედება არ შეუქწნის უ. მწერლებთა. ერთი მიბსანე შანი ტირიძე ჩუწნისთანა დამცრობილსა ჭ შეწუქუბუღის საღისსა, სხვათა შორის რაღა ევ უპატიურობა ვეინდა, რომ ჩუწნმა მწერლებმაც არათ ჩავეგვღონ: წავგვკითხონ დაუსრულებელი სტატია, რომლის განგრძობლბა შეძვიომ ნუმერში აღვუთქუან, ჭ შერე იმტონ სანს ვაჩუმიდნენ, რომ ან სრულებით იმედი ვადავწუეებს,

ან ის შემდგომი სუმი შემოღვობაზედაც ძლივს
 გამოვიდეს. რასაკვრველია ამ გვარ უნატიურობის
 მიღებას ჩუქს არა ვართ სამნი; მაგრამ რასაც
 ავჯღათ მოუთმენთა წასედატლებსა ჭ სსუათა,
 რომელნიც გვრა გრძნობენ თავიანთ მოქმედებას,
 ამის გვრ ვანატივებთ უ. ჩუქს მწერლებთა, რომ
 შელთავანაც მოველით იმ გვარ ქვედასა საქმიით,
 რა გვარსაც თვთან გვქადაგებენ სოცევთ. შე შეკონ-
 ნია რომ მაგათ საქმეში ჭ სოცეუში არ უნდა
 იყავს განსხუაება, პირის პირ ვეგნი ყველანი სია
 ცევთ ჭ მაგალითით უნდა ვგასწავლიდნენ ნა-
 ციოსხენებასა ჭ კეთილშობილურ ქვედასა, თუ უნ-
 დათ რომ მაგათ ქადაგებასა ჭქონდესთ წარმატე-
 ბა ჭ ამით არ ჩაიაროს. შე შეკონია, რომ ეს
 კანონი კარგათ მოესხენებათ უ. მწერლებსა, ჭ
 თუ ასწავნათ, მამ რა არის მიზეზი ამ გუარი
 უცრემობნიო ქვედასა ჩუქს სასოვადობასთან?
 იქნება სსუათა შორის ისიც იყოს, რომ რადგანაც
 ჩუქს სმას არ ვიღებთ არც კალმით ჭ არც
 ბეჭდით არა რომელსამე განხინებასეფ ჩუქსნი სა-
 სოვადო ცხოვრებისა, თქვენსა გვინიათ რომ
 ჩუქს არა ვევეუტრებარა?!

ქართულადის ვეგუცები მოწველეთა კელმწ-
 ვეგ უ. რუსეთუქს! რომ თუ თქვენსც ესე ფიქ-

რობთ ამ საგნსაჲ ძალიან შემუცდარი იქნებოთ. მართლია ჩუქნი საზოგადოება შეხვეული არ არის ბეჭდით & კალმით თავის აზრს გამოთქმას, მაგრამ ვაიწყებებო, რომ არა ანბანი საზოგადო ჩუქნი ცხოვრებისა, არ ვაივლის ისე, რომ არ მანიშნოს, ვარჩიოს & მერე წარმოა-საქმავს თავის აზრი.

არ ვაივინიან სსუკ & სსუკ ჩუქნი საზოგადოების ურთილობაში, რომ უამოგა რომელიმე იმისთანა & მოჭეუება ლანარკეს; აი რა მომხდარა...

ან მდგომარეობა ამა & ამ საგნისათ... მაშინვე გასუმიტუნ & ეტყვან: კარგო, ვაევიტო... ევთაევა სულს სულარ ვაგვწერილებ მაგდონი უბედურების გეგონებითა. რას ნიშნავს ესა? მე მეგონია იმას, რომ არიან იმ ვეარნი სეგნები, რომელსუდაც ბევრს სასს ულანარკენიათ, უწყსნიათ & მაუდგენიათ დასასრულ თავიანთი აზრი. რადგანაც ჩუქნი არ ვაცხადებთ ბეჭდით თუ კალმით ჩუქნი საჭიროებასა, არ გამოვდივართ შვიის ბაირალებითა მიედანსუდ, არ ვიგზავნით დეპუტაციებს უ. შერლდებსა, რომელნიცა არ ეგშეულით ისე, როგორც საჭიროება იასოვს, იმ უ. ჩინოვნიკებსა, რომელნიცა ვეცრუვიან; უ. მებატონებსა, რომელნიცა ჰსცანდუქს & აწუსებენ განა თუ თა-

ვიანთ ვლეს კაცთა, — ვეროვე მუხომეულ მუხომეულნი მასაკა; იმ უ. რომელთაცა ჰსურთ ჩუქსნი. ჭ ჩუქსნი ქუქსენის ბედნიერება; მუქსნიერის ქალებისა, რომელთაც, საუბედუროთ, არცაი ვეურებათ თავიანთი საზოგადო მნიშვნელობა; ყველას წარმოვიდევნიათ რომ ჩუქს არა ვევეურება რა, ვართ დიდ საკათმყოფო ძალში, სოლო თქუქსნი. ვგნსვლევთ ჭ ვეცხოდით დანსა იმ აზრით, რომ ვოველივე მოქმედება თქუქსნი, სწორე თუ სრუხდე, ავი თუ კარგი ჩუქსნაუს დიდი სასარგებლო ჭ სასიამოვნოა. მაგრამ მაისაღია ეს? ვინ უნდა მოგვცისთ ამასი. ანუსი! ვინ უნდა დევიტეკივოსთ. თქუქს — საზოგადო მოქმედთა ნართა, რომ მოველი თქუქსნი მოქმედება სასარგებლოვი არა, დიდი საგნებულოც არის; ვინ უნდა წარმოვიდვიზნოსთ იმეონი თქუქსენს წამლობაში დაკოდლი საგანი; ვინ უნდა გამოვიცხადოსთ ჩუქსნი ტანჯევი, წუხილი, გაუსდევლობა, უცხოება, დავიდარობა ჭ სსუ ჩუქსნი უბედურება. იქნება სალასს საქმეკივოს, მაგრამ წელანაც მოვასხეხეთ, რომ ჩუქსნი არავართ მუხომეულნი ბუჭვდიო ჭ კალმით ჩუქსნი აზრის გამოთქმასა, ჩუქსნი არცაი ვიცით რა ჭ როგორ უნდა დავსწეროთ ანუ გამოვსათქუთო. ვრთი აზრის წერის ვარდა სსუ ნაირი წერა არა

უსწავლებიათ რა, ჭ იმასაც ლამის თავს ვანებებთ, რადგანც იმითაც არა ვგეშუქლარა. მე მეონია რომ ჩუქნი დახუქება აქედამ წარმოსდგება ჭ მაგითვე გამართლდება; ესლა გვიძანეთ მოწყალეო კელმწიფევი, რა მიზესიდამ წარძადგება ემთქუნი დახუქება ჭ რასაბუთებით გამართლდება?

თქნება თქუნი იმისათვის არ იწუხებთ თაგსა იარიოდ კალმის მოსმით, რომ რედაქცია შეუძლებლობის გამო თქუნი შრომის ფასს ვერ გადაისდის ჭ საზოგადოება მაგისთანა დაკალებილათვის ვერც ზეხუას დავინიშხავს ჭ ვერც ხინსედ წარგადგენსა?

არა მეონია, რომ ამ საბუთებით შეეძლოდნათ თქუნი დახუქების გამართლება, ჭ ვინ გამართლებს შენი ტირიმე იმათა, რომელნიც უცესკლის ანუ სსუა სახალხო უბედურობის დროს თამამთ გამოვიდნენ, შეეძლოთ იმ უბედურობის მოსწაობა, მაგრამ კელი არ გაანძრობნა ვის უშუქლოთ არცკი ვუცნობებთ, ან ვინ რას მოვეცემსო.

ვერც იმით ვაიძაროლებთ თაგსა, თუ რომ იცევთ ჩუქნი ქუქსეანაში ბედნიერების მეცსა არა უბედურებას არა ვსედაითო ჭ რასედე უნდა ვილაპარაკოთიო. ილონდ ამასკი ნუ იცევთ ჭ სსუა რაც ვინდა სთქვთ. ეს თქმა საღისისათვის

არ იქნება სსიამოვნო, მეცადრე თქუწნეს, რომელსედაც სრულებით არა აქუბ იმედი ვადაწვევ-
 ტილი ჭ მოვლის კიდევ ბერ კეთილ საქმესა,
 რას იცევან მამ რასა სედაეთო, თუ უბედურობის
 სწილოებოც ვერ დავინანეთო. ჭ ამ სსუთათა
 შორის რამეცონს მაგალითს წარმოვიდგენენ თავი-
 ანთ სიკვს დასამკაცებლათ. ავერ თორმეტი
 წლის ემანული, რომელსაც ვერ ანბნიც არ
 აუღია კელში, ავერ მეორე სოღათის უანსამო-
 სითა შავირდი, რომელიდაც სწარცანის შკოლისა,
 ავერ მესამე რუსეთში წამსვლელი სასწავლებელათა,
 რომელსაც დედა დასციირის ჭ გამოსალმების
 დროსა ეუბნება: ნანგამდინ შკლოთ, გულში კი
 ფიქრობს: ვამე თუ ან შენ ველარ მოსვდე ჭ
 ან მე ველარ მომისწროთ; აი საწყალი ემანული
 კაცი რკინის ქლამნებითა ჭ ჯონითა დავიდარა-
 ბში ვამბული, ყური დაუდგეთ რას ანბობს:
 ნეტავი ჩემს სიკაცსლუეში მაინც ვადაწვევო ეს
 დავო, რომ ჩემ შკლებს არ დაუდგოთ; ავერ
 ვლესი კაცი ატუხული სსამართლოს კარებში
 წინა შავცრა ჭ პოსლე შავცრა სამე სურჯინითა;
 ავერ შკდი წლის უესალი, რომლის საქმის ვა-
 სინჯვასა ვერ რიგი არ მოსვლითა. შედნერება ვსა?
 ავერ ვადბრუნებული ღვნის ურეში; ავერ

შეორე ურეში შიგ მკედომის ავაიმეოფის ქალი-
 თა, რომელიცა მოღის ქალქში მოსარჩენათ.
 წარმოიდგინეთ მისი ცანჯუა ყოველს ურძის.
 თვალის გადაჯრიალებაზედ ჭ მამინ შაიჯუბთ.
 ჩუქნი ვსების სიკეთესა. ამა ასლუ მიბძანდით.
 სოფელში ჭ დახედეთ ვლესიკაცების ცსოგრებასა,
 ვაიგეთ იმათი ქონება, შემოსავალი, სარკუა, სმ-
 სსური ჭ შერე ასსენით. მიუწათქული მრავალთა-
 თჯს მიხეხი, რაცომ ეცენიც ისრეთ არ არიან.
 ბედნიერნი, როგორც მაგათნი შესობლები ნემე-
 ცები. ვაიგეთ ეუბნდელი ბალაჯიროვკა ინსტი-
 ცუცში: ას ოც ჭ ექუნი კანდიდაცა რუსების.
 ქალებისა ჭ სუთი ვაკანცია; სამოცი — ქართუშ-
 ლებისა ჭ ოთხი ვაკანცია. იცით როგორა მსურთ.
 ჩუქნი ქალებს წიგნის კითხვა? თუ ეს დავეწვე-
 ბიათ, ის სომ ვასსოვსთ, რომ წასაკითხი წიგნი
 არა აქუთ რა. რამეჯანი ათსი ემაწულნი ქალები.
 ვვისხედან ევლგადედებულნი, რომლის ვონება.
 დავითნსა ჭ ორიოდ კელხაწერ წიგნსა სხუას არა
 რას მიუწვდება. მოიფიქრეთ რომ აქამდინ.
 არა ვუაქუქს ჩუქნი არც ერთი გამართულობა რა-
 საც ჩუქნი საველი ვრქუას ჭ სადაც ჩუქნი მუ-
 ლები იზღებოდნენ.

ამა ასლუ ჩამოვიარათ როდენიმე სასლები ჭ

გნახოთ რა მდგომარეობაში იმყოფებიან სასლუფ-
ლებს: მეორე საათია შუალამისა გილაც არასუნებს
დედი! შენი სიმე სომ არ არის? არა ის არ არის,
ესლავი ძალე უნდა მოვიდეს. ას ღმერთო ეს რა
ჭირში ჩავარდით! შე არ გეუბნებოდი დედაჩემო,
რო მაგასეფ ანობდენ ჭირვეულიათ! რა ვქნა
შულო ვინ იცოდა? მეორეც ესა შეძლებს აატ-
რონია. თვალი მივისთანა შეძლებსაც დაუდგა
ეუბნება ქალი. რამცონი უბედურება წარმოსდგება
შეუფერებელი ცოლქმრობიდამ ჭ იმ ჩუქს ჩუქ-
ულებიდამ რომ ოღონდკი ქალი ვაათხოვონ ჭ
ვისაც უნდა მისცენ სულ ერთია.

აგერ უბრალო კელოხნის ქალი, დასჯერის
ჯანისამოსებსა ჭ ანობს: დღეს ეს კება მეცგაო
კვრას აღარ ჩამეცმისო. ას რა იქნა მამა ჩემი?
ან იმან როდის უნდა მომიტანოს საკაბე ჭ ან
შე როდისღა ვამოვიჭრა. ამ შამასკი ისე ვასჭი-
რებია ცსოგრება, რო დგას შეიდანსეფ ჭ ითხოვს
მოწყალეობსა.

აგერ სასლუფლობა საწყალი კაცისა, რომელო
საც ორი დღეა პური არ ვაუჯენსია; მისუსტებუ-
ლა თავის ჭ შულების შწუსარებითა, დედა ძლივს
ამოშანებს ემაწვლებს: ესლა მოვა მამაა ჭ
პურისაც მოიტანსო ჭ ჩიჩისაცაო. შემოდის მამა

დაღონებული ზ ვადმოუედებს ვერცხლის ქამასა,
 ციკა დავირადგო. ყველანი სსდებთან პურის
 სატემლათ შამის ვარდა, შთან ზ ვერ მიტყაია,
 ყელში აღარ ჩადისო. შემდგომ ყველანი წყებთან
 შამაკი დღის ვაცხარებული ოთასში, რაღაც სა-
 შარული ფიქრი აწუხებს ზ საშინელს მოუსყენე-
 ლობაში იმყოფება. შუალამისას გუხნიდამ რაღასაც
 აიღებს ზ ჩაიღებს უბნეში, ოხერით ვადსუდავს
 ცოლმუღსა, წამოიბუტბუტებს დრო არისო ზ
 ვაგა. ვინ იცის სადა ზ რისთვის? იქნება საბრა-
 ლო საგაზაკოთაც.

ავერ კიდევ შეორე შავისთანა საცოდავი ვა-
 ლობობა: ქმარს არა ჭქონდა არაფრის შამლება, შა-
 ვრამ სიმშუწნიერემ აივაცა ზ ისე შეირთოთ თა-
 ვისი მესობლის ქალი. დავსუენნ შულები ზ
 ვაუჭირდა ცხოვრება. აი რამცონი დღეა, რაც
 პური აკლიათ ზ სას წყალი. ქმარი დღის, თსო-
 ულობს, სესსულობს, ეტებს, შავრამ ვერა უშოგ-
 ნიარი. ამ დროს შემოდის ბებერი დედაკაცი ზ
 რაღასაც ვეუჯუენება ცოლსა; შერმე სსნის ველსა-
 სოცის წვერსა ზ იღებს იქიდამ წითელ თუშ-
 ნიანსა, ვამოშართუ ნუ ღუნავ შენ შულებსაო.
 სიღარბით შეწუხებულსა, შულების შიმშილით
 დამწვარ დედას ვერც ჭო უთქუამს ზ ვერც არა

დაფიქრდება ჭ ბილოს დროს ეცდეს, ამ ერთ
 ღამესაც მოვიტყდით იქნება დამართმა მოგუსვლა-
 ხო ჭ ხემა ქმარმა იძოვოს რამათ. მოვა ქმ-
 რი მანა კიდევ გელჯარიელი, მწესარებითა სმას
 გერ იღებს ჭ დაწყება. ბებერი სისარულით მიუ-
 ყრის ქალს ფულებსა, ვინჯს გულით, ჭევე-
 მოაჯანს შუღამე, გულის განკალით ჭ დიდის ში-
 შიონამოდგება, ყურს უგდებს ქმრის მიღსა ჭ მერე
 ხემათიანობა. რაღაც სამხელისი სმარი ალუქებს ქმ-
 რსა, ყურებ, ჭეჯრის, ემეს ჭ ცოლს გერა ჭბოულობს;
 დიდის შავრამ სმას არეინა ჭსეკმს. მამის მოაგონდება,
 დარბის, ექებს ჩაქუჩსა, დანასა — მოგვკლამა!! —
 მერძე დაღალული დაეძება ქუჭმსა გეზუჯ — მ-
 გრამ გისი ბრალითა.

ამ სიღარიბეს თავი დაეანებოთ; ესლა მივსეღათ
 მდიდრებსა, იქნება იმამში გიბოგიით რამ სანუგე-
 შო. აგერ მდიდარნი ქალები მალლის საზოგ-
 დოებისა. დასედეთ როგორ ბსეხვით ანევენ ფუ-
 ლებსა; ჩაცმაში, ქალღღში ჭ სსუა უბრა-
 ლო სარჯში. იქი ვაჭედიან დასეულ ლენქსა ჭ
 მით დაარწმუნებენ თავიანთ ქმრებსა, რომ დიდი
 ეკანომიები ბმანეებიან. ამა ერთი ჭსეცადეთ ჭ ში-
 ასსენეთ მაგათ, რომ ამა ჭ ამ კეთილშობილ
 ქალსა მაგათ შესობელსა ლენქიკი არა ჭ უბ-
 სსენელი კაბაცკი ენატრება, რას გეცუან? ხეწნ

თუთან ვაგებდით, უსიამოვნოა. მაგათ თხოვნას
შეუძლიანთ, მაგრამ ხუცს ვისა ვსთავოთ.

აგერ სსუენა მდიდარი ტკუთა, ვინებია,
სსით ჰ ვუღით მშენებნი, მაგრამ საუბედუ-
როდ არა კეთილთა ვაწერათნი.

დალით ვინცათ

მერმე ლოკობი

საღამოს ექმში

ან წარდგინაში

მაღახინებში

ეზმარბ. სობით

საწელი ქმრების

შესაქცევით.

დასაღუნავით.

აი მდიდარი სსელი სადაც დედათაილი, რძალი
ჰ შუთი ერამანკრათან ვერ მოთავსებულან. წარ-
მოიდგინეთ მდგომარეობა საწელი კაცისა ამ შემ-
თხვევაში, როცა ყოველ დღე უნდა ესმოდეს
მათგან სსიფარი ჰსაუფედური: შე ვაგზარდო,
ეუბნება ერთი, შე შაგირთეო ეუბნება მეორე....
შენოვს კარგი დობა ვამიწევით... ეუბნება მეს-
ამე. რას უბძანებთ ესლა? როგორ მოიქცეს, ვინ
ვამცუენოს, ან როგორ ვადაწევტოს ეს ვადა-
წეწმწელი დეიდარება? დარწმუნებულია რომ ამ
ვერ ხსუბსა თუთ სოლომან ზრძენიც ვერ ვაარ-
ხუდა ჰ ვერცა რას უშეგლიდა, ამისეგამო თუთ-
ქმის ეველას შემოსწეროშია, მისცემია ეულის
სიერილეხსა ჰ დალით შუღამედინ კარში ავა-

რებს დროსა.

აგერ კიდევ მდიდარი სხელი, საცა უნისთ
 ცხანისთვარი ქალი, რომელსაც ბევრნი თხოულობ-
 ზენ; მაგრამ ვერ არ ათხოვებენ, ვეცხა ისეთი-
 სასიძო გამოეჩნდესთ, რომ ამითვე, ნაკლები
 მსითვისი ევთხოვოსთ. აგერ მეორე, მესამე ჭ-
 თუქმის ეველიანი. დასეთ მათი უნაყოფო ცხო-
 ვრებას ჭ სიძუწესა. მათი განათუ სხვათვს,
 თავიანთ მულისთვსაც ვერ გამოუძეგებიან თრი-
 თდ გროში, რომ რივიანად გაზარდნ ჭ რივიან
 გზამედ დაეყონ. საწყალი ხუცნი ემაწულები,
 მე შეიანთ რომ ამითაანა უბედურნი ბევრნი არ
 მოიბოგებიან. დედამისის ზურგსკედ. ვერყო მდი-
 დარნი ბუნებითა ჭ ვერყო ღარიბთა აღზარდონ ი.
 რამთყენერ უნდა მოეცონდესთ ეს თავიანთი უხ-
 წავლელობა; რამთყენერ უნდა თხოვდნენ ამასგედ,
 მაგრამ რაღას უძეგლიან. თს! რომელი ერთი
 ეჭსთქო! რომელი სურათი დავისატით ხუცნი
 ემაწულების უბედურებისა? შან, როცა იზრდებიან
 სვოლადი, როცა სწავლობენ თუ რუსეთში, სადაცა
 უმაღლესის სწავლისათვს იმეოფებიან. ამ უბედუ-
 რების მიზეზნი, რასაკურგელია ბევრნი არიან ჭ
 ეგვრასგედ მომაცებულთ დამსამკნი, — დედები-
 გამაფა თრასში, თუნდ თრი, რომელითაც შექმლობთ

თქმა. ჩუქნი ძულები გაცურათ ვაგვსდიაო? არა!
 შექმარცათ არა. ჭ ნეგავი თქუქნი სიკოცს-
 ღათ ვე დალოცული ძულები გამხობდენე მ-
 ანცა თავიანთ ნაკლულეფანებასა ჭ უდილობდენ-
 წომარებასა. ჩუქნი რა ვეჭირსო? ჩუქნი არა ქალე-
 ბი სიმეღეთსედ არა ვეგობდიაო? ამას ანობენ.

სსუას გელარას დავისაგეთ მდიდარის სასლის
 ცხოვრებდამ; მსოლოდ ვეცეუთ ერთი სიკეუთ,
 რომ ცხენი უარეს მდიდარობაში არიას.

ასლა საით ვეცეუთ, სად ვეშებოთ ბედნიერება
 ჭ სიძირალე? ჩუქნი სასოვადო ცხოვრებაში-
 სიამ არა—იმ სსეულში, რომელშიაც ვეგელა ასო-
 დწყელულებულია. სასოვადო უქონლობა, უღო-
 ნობა, დავიდარობა, მტრობა, ერთმანერთისაგან გან-
 ტოლეება, შურობა, წესილი, ცანევა, კენესა,
 ისერა, დარდი, სეგდა სსუა ჭ სსუა... აი რა
 დეგბის ჭ რას ვეგადით ვეგელა ფესის ვადადემა-
 ლე! აღარც დარა, აღარც შურნა, აღარც ბაღე-
 ბში მშური ფსონები.

ამისთანა მოულოდნელი, მოუფიქრებელი ბედ-
 ნეგება მოგვანიჭა ჩუქნი საეგარელმა მთავარ-
 მართებელმა ჩუქნის მტრების დამონებითა ჭ ჩუქნი
 ცეცს კი ვეგემსიარულდით, რიგორც რიგი იუო.
 რა არის მიზეზი? აგამეფობა! ჩუქნი საკუთარ

ქორწილშიაც ვეღარ ვუთამაშნა, საზოგადო ში-
როვორღა ვითამაშათ.

ოთხს კაცს ერთათ ვერ იბოვნათ, რომელნიც
ხალანარკოთ შეყრილ იყვნენ, იუ შიყვრებინ
მსოლოდ სასმელსა ტემელათა, ისიც მიწუჭკით.
მალიან ბებრი ღვინო უნდა სვან რომ ძლივს
ორიოდ სმა ამოიღონ.

რა მიზეზისაგანო შემდგარა ეს სასალხო და-
ყოლიება: ჩუქნაუხს უძეობესიო, რომ უმაღლე-
ნი ადგილი უფრო სსუა რვეულის კაცს ეჭირო-
ხო ვიდრე ქართველსაო.

ამა ჩუქნი ქუჭყანა ამსგავსეთ რომელსამე
რუსეთის ნაწილსა ჭ დანასამთ როგორ უკან
დაგრზობილვართ; მაშინ როდესაც ჩუქნი ბუნე-
ბითი ნიჭი, ჩუქნი მიწა წყალი ევაძლევს ღა-
ნისძიებასა რომ ენათუ უკანასკნელი, პირუჭლი
ადგილიც დაეჭიროთ ენათლებულ საღსში. მა-
გრამ, — რომელი ერთი ვთქო, ჭ აღარც შემძლიან,
სსუა დროს, ჭეშმარიტათ გული მეტენა. დარწმუ-
ნებული ვართ, რომ თქუქსუც შეგაწუსებდათ წარ-
მოდგენა ამ ჩუქნი ვაი ვაგლასის მდგომარეობისა,
რომელშიაც მეტათ თუ ნაკლებათ ვართ თქუთქმის
ეველანი გარეული. ასლა ვინ ეგვიშეგლოს, ვინ
ვაეგკურნოს ამ საძინელის სნეულებიდან? ღმერთი

თუ მოგვსეგამს, თორემ ჩუქს მგონია ერთმანერის ვერას უბეგლით. ეს გრძნობა ვერ კავბასიის მთებზედ ღვას ჭ მალე არ ვგეწივა იქიღამ. ან რათ უბუჭლოთ, რისთვის? როცა სსუს უბედურობა უფრო კარგით გამოაჩენს ჩუქსს ბედნიერებას.

კუთლად ვიხდი ბოდიშსა ამდონს ჩემს ლანარაკსეც. მე არა მსურდა ესრეთ თქუქსნი მწუხებდა, მაგრამ სო მოგვსეგნებთ კაცის ბუნება: დარდებით რომ ეგულება მალე ველარ გათავგებს სოლმე თავის ლანარაკსა. ვიცი რაც უნდა მწუხებულო იყოთ, ცოცხას ნებას კიდევ მიბოძებთ ჭ მოისმენთ მიზეზსა, რომელთაც ჩამომთავულებინა ეს სასოვადო ჩუქსნი ტკივილები. დიას იმას მოგასსენებდით, რომ შინდოდა გამომეცხა მიზეზი თქუქსნი სიჩუმიისა, ყურის უცდებლობისა ჩუქსნის სასოვადოებისადმი. გამოვიცნობ თუ არა თუთქმის სულ ერთია, მაგითო ჩუქს სომ არა ვგეშეგულებარა ჭ იმასაც ვფიქრობ თქუქს არა მიზეზი არ ვგამართლებსთ. თუმცა ძალიან ვსწუხვარ ამასედა, მაგრამ რა გქნა, ჩემს ფიქრში ვერა ვინაოვწყარა თქუქსნი ვასამართლებული, პირის პირ ყოველივე ანბაგი დამიმტკიცებს რომ დიდათ დამსამაგენი ბიანდებით ჩუქს სასოვადოებისთან. როგორ გამართლებდა ის აქიში, რომელიც თავის ავითმყოფსა

ყოველ დღის მივირთვით თარეშში ერთველ ძლიერს
დასედავს ზე მაშინაც რიგიან წამალსაც არ მისუცემს.
მაგოდენი იყით, ეცხმით, ჭკიანსულობით, რა იქნება
რომ ჩუქუნც შეეცუტეობინოთ იგი თქუქსნი სიბრძნე.
რუსული ზე ჭრანცისული ჩუქუნ არ ვიცით, ქარ-
თულ ენასეც წასაკითხი არა ვეცუქს რა ზე რასა-
კურგელია უსუქმობისაგან ჭირებში ვაყვართობითო.
აი ამას ანბობს სალსი. დარწმუნებული ზმანდებო-
დით მოწყალყო ცელმწიფე, რომ ეს სასოცადო
სმა არის ზე არა ჩემიან შოგონილი. შდგმარება
ჩუქუნის სასოცადობისა ემსევესების იმ ავთაძეო-
ყის შდგმარებასა, რომელსაც არც ექიმი ჭსწამს
ზე არც წამალი, ყურს არ უვდებდა თავის საცკი-
ვარსა ზე როცა ვაუჭირდა მაშინ ფერძლებსაცკი
მსმეწებოდა. ნუ თუ ამ საცოდებსა ყურის ვდება
არ უნდა ზე რადეანაც თავის დროსეც არ იწაძლეს
ესლა უნდა უწამლოთ სული ამოუვიდეს? ნუ თუ
მსლა მოწყალყო ცელმწიფე ყურის ვდება არ
უნდა თქუქსნ ზაცარა შმებსა, რომელნიცა უსწავ-
ვლელათ დარწობილნი არიან სსუა ზე სსუა მიწე-
ზით? ლუითთა თუ ბეჭითა თქუქსნ დარწინაურებულ
სართ, ეანათლებულსართ, ვეყურებთა ყოველივე ზე
ესლა შოგალენი არა სართ რომ სსუანიც ვერც
ვაბედნიეროთ როგორც თქუქსნ? ვიცო ამას თქუქსნ

კარგათა გრძნობთ, ესურსთ კიდევ ჭ ამ სურვი-
ლის აღსრულებას შესდგომისათ; მაგრამ საუბე-
დუროთ, ისე ვერა როგორც საჭიროება მოითხოვს..
როგორღაც ვეძინიანთ; თუ კრთებით, თუ ვრც-
სვენიანთ, თუ რაღაც რამ ვიძლით ისეთი, რაც თქვენს
გრძნობასა ჭ სურვილს არ მაჭყერის. იქნება თქვენს
იმას ფიქრობდეთ, რომ სასოციალოება დიდფილო-
სოფიას ითანავდეს თქვენსგან, ჭ თქვენს რადგან
მაგვარი ფილასოფოსნი არა სართ, იმისთვის არასა
ჭსწერთ. ვერ უმაღლესის სწავლის საჭიროება არა
აქეს ჩვენს სასოციალოებას; ანბანიდამ მოჭყევეთ ჭ
თლონდვი ასწავლეთ სურვილით ჭ გულის მოდვი-
ნებით ჭ დარწმუნებული იყავით, რომ ყველანი
სურვილით ჭ დიდის მაფლობით მიიღებენ თქვენსგან...

უმორჩილესად ვისოვთ მოწყალეო კელმწიფიფი
თუ რამ ჭწაოთ უკადრისი ამ ჩემს წერაღბიი,
მოძიყვით; მაქეს იმედი რომ ამ ჩემს წიგნსა
უნასუსოთ არ დაავდებთ. ვარდა ამისა წაგვაკითხებთ
თქვენის სტაციის ვანგრამელებსა, ჭ მაგვაცუობა-
ნებთ იმ უ. ემაწულ კაცის ანბანსა, რომელიც
ვაგეცზავნიათ სასწავლებლათ რუსეთში. შემდგომ
ჩემ წერილში მსუას იმაზედ მოველანარაკოთ.

თქვენსი უმორჩილესი გ. ქართუშვილი

მაისის ლ-სა დღეს 1860-სა წელსა. ქ. ცხელისს.

სსუა და სსუა ანბავი.

წიგნი მიწერილი რუსეთუქმისან. . გ. ქართველიან.

ბელი მოსწერდება

1860 წელს.

ქ. ცვილისში, ქართულის ეურნლის «ცისკრის» რედაქციაში, კუბიას, ვერესელიძის საკლებში.

ფასი ერთის წლის გამოცემისა, ქ. ცვილისში გაუვზავნელად მქუბი მანეთი, სოლო მონ მიწოდებით, ანუ სსუა ადგილებში გაგზავნით: მუდი მანეთი თეთრი ფული.

რედაქცია მსოსოვს «ცისკრის» ბელის მოსწერთა, ვისაც ეურნალი დააკლდეს ჭ დროსედ არ მოუვიდეს, მაძინვე აცნობოს რედაქციას, ესრეთის სედ წარწერთ:

«ცისკრის» რედაქციაში, ცვილისს. —

Печатать позволяется. Июля 10 дня, 1860 года.
Испр. должн. Груз. Цензора Св. Алексѣевъ.